

Gemeente Amsterdam

Dienst Werk en Inkomen

Amsterdamse Armoedemonitor 2010

In opdracht van de Dienst Werk en Inkomen (DWI)
Uitgevoerd door de Dienst Onderzoek en Statistiek
Nummer 14, november 2011

Gemeente Amsterdam
Dienst Werk en Inkomen

Amsterdamse Armoedemonitor 2010

Inhoud

Inhoud	3
Samenvatting	4
Minimahuishoudens in Amsterdam	4
Instrumenten voor financiële ondersteuning	6
1 Minimahuishoudens in Amsterdam	8
1.1 Inleiding	8
1.2 Aantal minimahuishoudens	8
1.3 Achtergrondkenmerken van minimahuishoudens	9
1.4 Achtergrondkenmerken van personen met minimuminkomen	14
1.5 Achtergrondkenmerken van werkende minima	20
1.6 Verdeling minimahuishoudens over de stadsdelen	29
1.7 Langdurige minimahuishoudens	33
1.8 Instroom en uitstroom van minima	38
1.9 Uitstroom van minima naar achtergrondkenmerken	40
1.10 Instroom van minima naar achtergrondkenmerken	44
1.11 Achtergronden in- en uitstroom van minima door inkomensverandering: verandering huishouden	45
1.12 In- en uitstroom van minima per stadsdeel	48
1.13 Verhuisdynamiek nationaal en internationaal	50
1.14 Saldo van in- en uitstroom	50
2 Voorzieningen	54
2.1 Langdurigheidstoeslag	54
2.2 Plusvoorziening 65+	57
2.3 Scholierenvergoeding	60
2.4 PC-voorziening 2010	63
2.5 Kwijtscheldingen	64
2.6 Bijzondere bijstand	68
2.7 Aanvullende tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten	71
2.8 Stadspas	72
2.9 Minimahuishoudens met schulden	75
2.10 Ziektekostenverzekering voor minima	77
2.11 Fonds Bijzondere Noden	80
2.12 Rentesubsidie	82
2.13 Jeugdsportfonds	82
2.14 Samenvatting bereik van voorzieningen	82

Samenvatting

Minimahuishoudens in Amsterdam

Aantal minima en minimahuishoudens gestegen

In 2010 is het aantal minimahuishoudens met 1.407 gestegen tot 71.564 (2009: 70.157). Dit komt neer op 16,6% van alle 430.419 Amsterdamse huishoudens. Het percentage minimahuishoudens is ongeveer gelijk aan 2009, toen 16,5% van de Amsterdamse huishoudens tot de minima werd gerekend. Dit komt doordat niet alleen het aantal minimahuishoudens is toegenomen, maar ook het totaal aantal huishoudens in Amsterdam. Het aantal minima is gestegen naar 137.189 personen, 1.629 meer dan in 2009 (135.560). Dit komt net als in 2009 neer op 17,8% van de totale Amsterdamse bevolking. Daarmee is voor het eerst sinds 2004 het percentage personen dat in een minimahuishouden leeft niet meer afgenomen.

Groei huishoudens met bijstand zet door

In 2009 nam voor het eerst sinds 2003 het aantal minimahuishoudens met bijstand toe en in 2010 is er opnieuw een stijging te zien. In 2010 waren er 32.670 minimahuishoudens met bijstand tegen 31.431 in 2009. Het percentage minimahuishoudens met bijstand bedroeg 46% in 2010 en 45% in 2009. De stijging van het aantal minimahuishoudens met bijstand is de belangrijkste oorzaak van de toename van het totaal aantal minimahuishoudens.

Ruim 12.500 huishoudens met werkende minima in loondienst

In 2009 is van 12.557 minimahuishoudens bekend dat een of meer gezinsleden een inkomen uit betaald werk in loondienst hebben. In totaal gaat het om 15.434 personen tussen de 20 en 65 jaar, die in loondienst werken en tot een minimahuishouden behoren. Dit aantal is vergelijkbaar met het aantal werkende minima in loondienst in 2009 (15.279). Werkende minima verschillen op een aantal punten van minima van dezelfde leeftijd die van een uitkering leven. Ten eerste zijn werkende minima gemiddeld jonger: 49% van hen is tussen de 20 en 29 jaar. Ter vergelijking: van de overige 20-64 jarige minima is 12% tussen de 20 en 29 jaar oud. Een ander verschil tussen werkende minima en minima met een uitkering is dat werkende minima vaker met een wisselende inkomenssituatie te maken hebben. Van de werkende minima in 2010 behoort 45% vier jaar of langer aaneengesloten tot de minima, van de minima met een uitkering in dezelfde leeftijdgroep is dat 77%.

Meer minima onder alleenstaanden en meerpersoonshuishoudens zonder kinderen

Het aantal alleenstaanden met een minimuminkomen groeide van 38.722 in 2009 naar 39.755 in 2010. Ook het aantal meerpersoonshuishoudens zonder kinderen op het minimum nam toe, van 7.156 in 2009 naar 7.582 in 2010. Het aantal minimahuishoudens met kinderen (eenoudergezinnen en meerpersoonshuishoudens met kinderen) bleef ongeveer gelijk.

Daling aandeel autochtone minimahuishoudens

Onder alle herkomstgroepen behalve de autochtone Amsterdammers is het aantal minimahuishoudens gestegen. Behoorde in 2009 nog 24.949 van de autochtone Amsterdammers tot de minima, in 2010 zijn dit er 24.816.

Daling aandeel jongeren in minimahuishoudens zet door

Iets meer dan een kwart (25,5%) van de jongeren in Amsterdam groeit op in een minimahuishouden. Dit betreft ruim 36.312 jongeren. Het aantal en aandeel jongeren in een minimahuishouden is sinds 2006 ieder jaar gedaald. In 2008 waren dat er 38.586 (27,6%) en in 2009 37.116 (26,3%).

De meeste minimajongeren in Amsterdam (78,0%) zijn niet-westers allochtoon, maar hun aandeel is wel iets gedaald ten opzichte van 2009 (78,6%). De relatief grootste daling is te vinden onder Surinaamse en Antilliaanse jongeren, waar het aantal minima met respectievelijk 416 (8,1%) en 61 (6,0%) afnam. Binnen de minimajongeren vormen jongeren van Marokkaanse afkomst de grootste groep (28,1%), gevolgd door jongeren van overige niet-westerse afkomst (22,7%).

Aantal langdurige minimahuishoudens is afgenomen

In 2009 daalde voor het eerst sinds 2002 is het percentage minimahuishoudens dat 3 jaar en langer een minimuminkomen heeft en in 2010 zet deze trend door. In 2010 behoorde 69,3% van de minimahuishoudens tot de langjarige minima en in 2009 was dit nog 72,6%.

Meer instroom dan uitstroom van minima

Sinds 2003 is het aantal minima dat uit de stad vertrekt, ieder jaar groter in omvang dan het aantal minima dat naar Amsterdam verhuist. Ook in 2010 zijn er 507 meer minima uit Amsterdam vertrokken dan er naartoe verhuist zijn. Dit is wel het kleinste saldo sinds 2003. Verder verhuizen er meer minima naar dan uit instituten (- 90). De daling van het aantal personen dat tot de minima behoort als gevolg van verhuizingen wordt gecompenseerd doordat er meer minima worden geboren dan er sterven (+ 451) en vooral doordat meer personen hun inkomen zagen dalen dan stijgen (+ 1.775). De totale dynamiek resulteert in een stijging van het aantal minima met 1.629 personen.

Verandering in huishoudsamenstelling hangt samen met inkomensverandering

Verandering van huishoudsamenstelling leidt veelal tot inkomensverandering en heeft daarmee indirect invloed heeft op de in- en uitstroom van minima. Om precies te zijn is de kans om in 2010 in te stromen voor personen die van de huishoudsamenstelling zijn veranderd vier keer zo groot als voor personen die niet van huishoudsamenstelling zijn veranderd (8% tegenover 2%). De kans om uit te stromen is voor personen die van de huishoudsamenstelling zijn veranderd ongeveer vijf keer zo groot als voor personen die niet van huishoudsamenstelling zijn veranderd (56% tegenover 11%). In zijn algemeenheid valt op dat de personen die kinderen krijgen de grootste kans hebben om minima te worden, terwijl de kans om uit te stromen veruit het grootst blijkt te zijn als men vanuit een huishoudsamenstelling met kinderen belandt in een huishoudsamenstelling zonder kinderen.

Instrumenten voor financiële ondersteuning

Voor Amsterdammers met een laag inkomen bestaan er verschillende aanvullende armoedevorzieningen. In de volgende tabel staat een overzicht van het aantal minimahuishoudens dat gebruik maakt van deze regelingen. Vergeleken met 2009 valt vooral op dat het aantal huishoudens met Bijzondere Bijstand met 18% is afgenomen, van 5.349 huishoudens in 2009 naar 4.399 in 2010.

Minima(huishoudens) die gebruik maken van de verschillende voorzieningen in het kader van de armoedebestrijding, 2006-2010

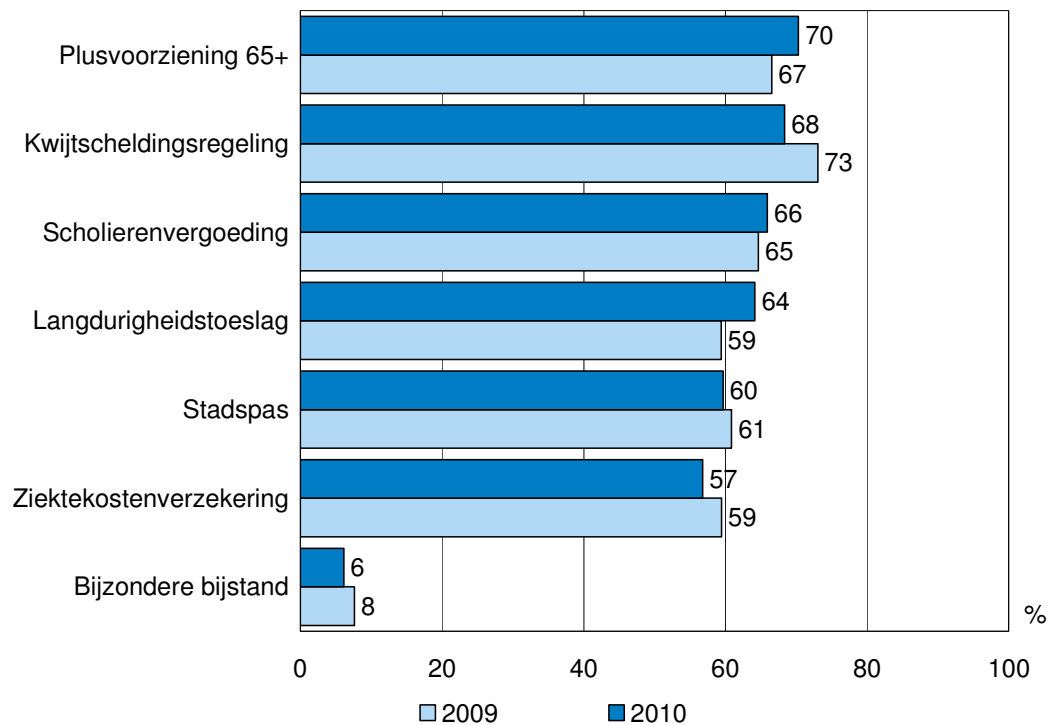
voorziening	eenheid	2006	2007	2008	2009	2010	verschil 2010-2009 (abs.)	verschil 2010-2009 (%)
Bijzondere bijstand	huishoudens	5.529	5.153	4.879	5.349	4.399	- 950	- 18
Chronisch ziek/gehandicapt	huishoudens	3.108	3.930	4.693	5.021	5.492	+ 471	+ 9
Kwijtscheldingsregeling	personen	55.752	59.964	48.609	47.830	47.221	- 609	- 1
Plusvoorziening 65+	huishoudens	9.167	10.108	10.745	11.665	11.076	- 589	- 5
Langdurigheidstoelage	huishoudens	30.211*	27.876*	25.643*	24.945	24.991	+ 46	+ 0
Fonds Bijzondere Noden	personen	852	867	719	816	1.033	+ 217	+ 27
Stadspas	huishoudens	45.107	45.359	46.104	42.711	42.689	- 22	- 0
Ziektekostenverzekering	polishouders	60.334	62.891	63.212	64.062	63.412	- 650	- 1
PC-voorziening (toegekend)	huishoudens	1.354	1.290	1.307	1.057	1.234	+ 177	+ 17
Scholierenvergoeding	huishoudens	12.935	12.621	13.209	12.061	11.913	- 148	- 1

* Langdurigheidstoelage/Knipkaart

bron: DIA, FBN, DBGA, DWI, bewerking O+S

Niet alleen het absolute aantal minimahuishoudens dat gebruik maakt van een voorziening is van belang, maar vooral ook het bereik van een voorziening: het aantal minimahuishoudens dat gebruik maakt van een voorziening afgezet tegen de doelgroep die hier recht op heeft. Van zeven voorzieningen zijn voldoende gegevens bekend om het bereik onder de verschillende doelgroepen te berekenen (zie onderstaande figuur; zie ook paragraaf 2.13). De Plusvoorziening heeft het grootste bereik (70%). In 2009 had de Kwijtscheldingsregeling nog het grootste bereik met 73%.

Bereik van de verschillende voorzieningen onder de respectievelijke doelgroepen, 2009, 2010

bron: DIA, bewerking O+S

1 Minimahuishoudens in Amsterdam

1.1 Inleiding

Het armoedebeleid van de gemeente Amsterdam richt zich sinds 2006 op huishoudens met een inkomen tot 110% van het Wettelijk Sociaal Minimum (WSM). In de jaren daarvoor lag de grens nog op 105%. Het toetsbedrag van 110% van het WSM kwam in 2010 neer op een netto jaarinkomen van € 12.027 voor een alleenstaande en € 15.464 voor een alleenstaande met kind(eren). Voor een stel met of zonder kinderen lag het toetsbedrag op € 17.182.

Tabel 1.1.1 Netto jaarinkomen tot 110% van Wettelijk Sociaal Minimum voor personen tot 65 jaar, 2010

alleenstaande zonder kind	€ 12.027
alleenstaande ouder	€ 15.464
stel (met kind(eren))	€ 17.182

Dit hoofdstuk beschrijft in de paragrafen 1.2 en 1.3 de samenstelling en achtergrondkenmerken van de Amsterdamse minimahuishoudens. Hierbij is alleen rekening gehouden met zelfstandig wonende huishoudens. Studentenuishoudens en minima die in instellingen of tehuizen wonen zijn zoveel mogelijk buiten beschouwing gelaten.¹ In paragraaf 1.4 wordt ingegaan op het aantal personen dat in een huishouden met een minimuminkomen leeft. Paragraaf 1.5 gaat in op de situatie van werkende minima.

1.2 Aantal minimahuishoudens

Aantal minimahuishoudens licht gestegen

In 2009 waren de effecten van het verslechterde economische klimaat nog niet zichtbaar in het percentage minimahuishoudens in de stad. Wel zagen we een kleine toename in het absolute aantal. Dat geldt ook voor 2010. In dat jaar is het aantal minimahuishoudens met 1.407 gestegen tot 71.564. Het percentage minimahuishoudens is echter in beide jaren ongeveer gelijk gebleven, namelijk 16,6% in 2010 en 16,5% in 2009. De belangrijkste reden van het onveranderde percentage is de stijging van het totaal aantal huishoudens in Amsterdam.

¹ Of een huishouden een studentenhuus of een instelling betreft wordt afgeleid uit de bestanden op basis van huishoudgrootte en leeftijd van de bewoners.

Tabel 1.2.1 Huishoudens in Amsterdam onder en boven inkomensgrens, 2002-2010*

	minima		bovenminima		totaal aantal huishoudens	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
2002	69.780	17,3	334.078	82,7	403.858	100
2003	71.565	17,7	333.899	82,3	405.464	100
2004	75.348	18,5	332.637	81,5	407.985	100
2005	74.554	18,1	336.386	81,9	410.940	100
2006	73.470	17,9	338.078	82,1	411.548	100
2007	73.765	17,9	339.460	82,1	413.225	100
2008	69.067	16,5	349.935	83,5	419.002	100
2009	70.157	16,5	354.355	83,5	424.512	100
2010	71.564	16,6	358.855	83,4	430.419	100

* vanaf 2006 betreft de inkomensgrens 110%, daarvoor 105% van het WSM

bron: DIA, bewerking O+S

1.3 Achtergrondkenmerken van minimahuishoudens

In deze paragraaf worden een aantal specifieke kenmerken van de minimahuishoudens behandeld. Achtereenvolgens komen inkomensbron, huishoudtype, leeftijd en tenslotte herkomstgroep aan de orde.

Sinds 2008 zijn van de minimahuishoudens met andere inkomsten dan bijstand of AOW meer gegevens bekend. Hieronder wordt daar kort op ingegaan. In paragraaf 1.5 volgt een uitgebreider beschrijving van minima met een inkomen uit werk.

Stijging aantal bijstandsgerechtigden zet door

De stijging van het aantal bijstandsgerechtigden in 2009, na jaren van daling, zet in 2010 door. Het aantal bijstandsgerechtigden is gestegen van 31.413 in 2009 (44,8% van alle minimahuishoudens) naar 32.670 (45,7%) in 2010. Het aantal AOW'ers is met 14.819 (20,7%) praktisch gelijk gebleven.

Tabel 1.3.1 Minimahuishoudens naar belangrijkste inkomensbron, 2006-2010

	2006	2007	2008	2009	2010
bijstand	32.883	31.565	30.047	31.431	32.670
AOW	15.262	15.168	15.514	14.854	14.819
andere inkomensbron	25.325	27.032	23.506	23.872	24.075
waarvan:					
inkomen uit werk			12.329	12.652	12.557
UWV uitkering			5.314	5.654	5.615
overig/onbekend			5.863	5.566	5.903
totaal	73.470	73.765	69.067	70.157	71.564

bron: DIA, bewerking O+S

Ruim 12.500 minimahuishoudens met inkomen uit werk

In 2010 is van 12.557 minimahuishoudens bekend dat een of meer gezinsleden een inkomen uit betaald werk in loondienst hebben. In totaal gaat het om 15.434 personen, praktisch even veel als in 2009 (15.279). Het aantal minimahuishoudens dat van een UWV

uitkering afhankelijk is, vanwege ziekte of werkloosheid, is sinds 2008 stabiel en betreft ruim 5.000 huishoudens.

Omdat van ongeveer 5.900 minimahuishoudens de bron van inkomen onbekend is zal het werkelijk aantal werkende minima hoger liggen. Van de minima met een onbekende bron van inkomen is wel bekend dat zij geen bijstand of AOW hebben. Naar schatting zijn er onder deze 5.900 minimahuishoudens nog ongeveer 3.750 huishoudens met werkende minima in loondienst en ongeveer 1.375 met een UWV uitkering. De overige huishoudens, ongeveer 1.450, hebben een inkomen uit eigen onderneming of een inkomen uit alimentatie of een Weduwen en Wezenpensioen.²

Eenoudergezinnen oververtegenwoordigd onder minima levend van bijstand

Het totaal aantal minima bestaat voor 55,6% uit huishoudens alleenstaanden (tabel 1.3.2). Van minima met de AOW als voornaamste inkomens bron is 68,2% alleenstaand. Eenoudergezinnen vormen een vijfde (20,0%) van het totaal aantal minimahuishoudens. Zij zijn oververtegenwoordigd onder minima met bijstand als belangrijkste bron van inkomen (25,9%). Huishoudens met kinderen en twee of meer volwassenen maken 13,9% uit van alle minimahuishoudens. Zij zijn oververtegenwoordigd onder de minima met een andere inkomstenbron dan bijstand of AOW (20,7%).

Tabel 1.3.2 Minimahuishoudens naar inkomstenbron en huishoudtype, 2010 (procenten)

	bijstand	AOW	anders	totaal
alleenstaand	56,4	68,2	46,7	55,6
eenoudergezin	25,9	4,8	21,3	20,0
meerpersoonshuishouden zonder kinderen	5,9	19,7	11,3	10,6
meerpersoonshuishouden met kinderen	11,8	7,3	20,7	13,9
totaal	100	100	100	100

bron: DIA, bewerking O+S

Meer minima onder alleenstaanden en meerpersoonshuishoudens zonder kinderen

Het aantal alleenstaanden met een minimuminkomen groeide van 38.722 in 2009 naar 39.755 in 2010 (zie tabel 1.3.3). Ook het aantal meerpersoonshuishoudens zonder kinderen op het minimum nam toe, van 7.156 in 2009 naar 7.582 in 2010. Het aantal minimahuishoudens met kinderen (eenoudergezinnen en meerpersoonshuishoudens met kinderen) bleef ongeveer gelijk.

² De schatting is gebaseerd op de verhouding onder minima waarvan de bron van inkomen wel bekend is.

Tabel 1.3.3 Minimahuishoudens naar huishoudtypen, 2002-2010

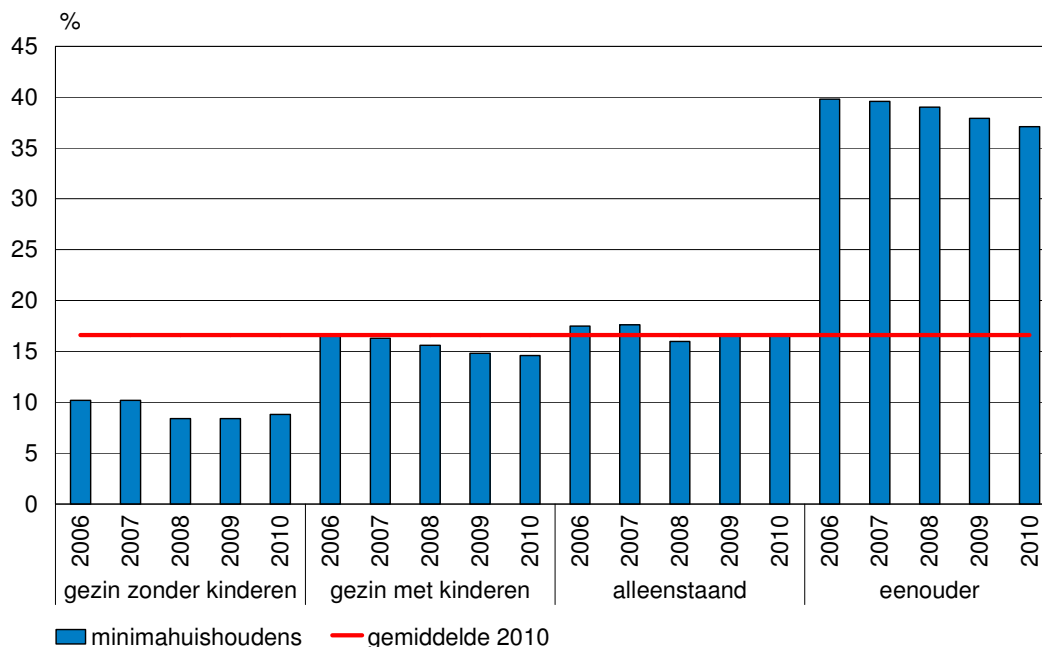
	alleenstaand		eenoudergezin		meerpersoons zonder kinderen		meerpersoons met kinderen		totaal	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
2002	38.146	54,7	14.649	21,0	7.710	11,0	9.275	13,3	69.780	100
2003	39.778	55,6	14.441	20,2	7.918	11,1	9.428	13,2	71.565	100
2004	41.223	54,6	14.828	19,7	8.703	11,6	10.594	14,1	75.348	100
2005	41.198	55,3	14.559	19,5	8.437	11,3	10.360	13,9	74.554	100
2006	39.690	54,0	14.644	19,9	8.543	11,6	10.593	14,4	73.470	100
2007	40.156	54,4	14.518	19,7	8.610	11,7	10.481	14,2	73.765	100
2008	37.035	53,6	14.685	21,3	7.169	10,4	10.178	14,7	69.067	100
2009	38.722	55,2	14.331	20,4	7.156	10,2	9.948	14,2	70.157	100
2010	39.755	55,6	14.296	20,0	7.582	10,6	9.931	13,9	71.564	100

bron: DIA, bewerking O+S

Afname aandeel minimahuishoudens onder eenoudergezinnen zet door

Onder eenoudergezinnen is het aandeel minima met 37,1% veruit het hoogst, maar sinds 2006 is er elk jaar een daling te zien in het aandeel minimahuishoudens onder eenoudergezinnen. Meerpersoonshuishoudens zonder kinderen hebben al jarenlang het minst vaak een inkomen op of onder het sociaal minimum, maar na een daling in 2008 neemt het aandeel minimahuishoudens van dit huishoudtype in 2010 weer iets toe. In 2008 en 2009 behoorde 8,4% van de meerpersoonshuishoudens zonder kinderen tot de minima en in 2010 is dit gestegen naar 8,8%. Het aandeel minima van gezinnen met kinderen is licht gedaald, van 14,8% in 2009 naar 14,6% in 2010. Het aandeel minima onder alleenstaanden bleef ongeveer gelijk.

Figuur 1.3.4 Aandeel minimahuishoudens per huishoudtype, 2006-2010 (procenten)

bron: DIA, bewerking O+S

Ouderen horen relatief vaak tot minima

In tabel 1.3.5 zijn de minimahuishoudens ingeschaald aan de hand van de leeftijd van de oudste persoon in het huishouden. Bij een meerderheid van de minimahuishoudens is de oudste persoon tussen 18 tot 65 jaar (79,2%). Ruim één op de vijf (20,8%) valt onder de groep van 65 jaar of ouder. Het aandeel minimahuishoudens onder de 65-plussers ligt op 22,8% en onder 18 tot 65 jarigen op 15,5%.

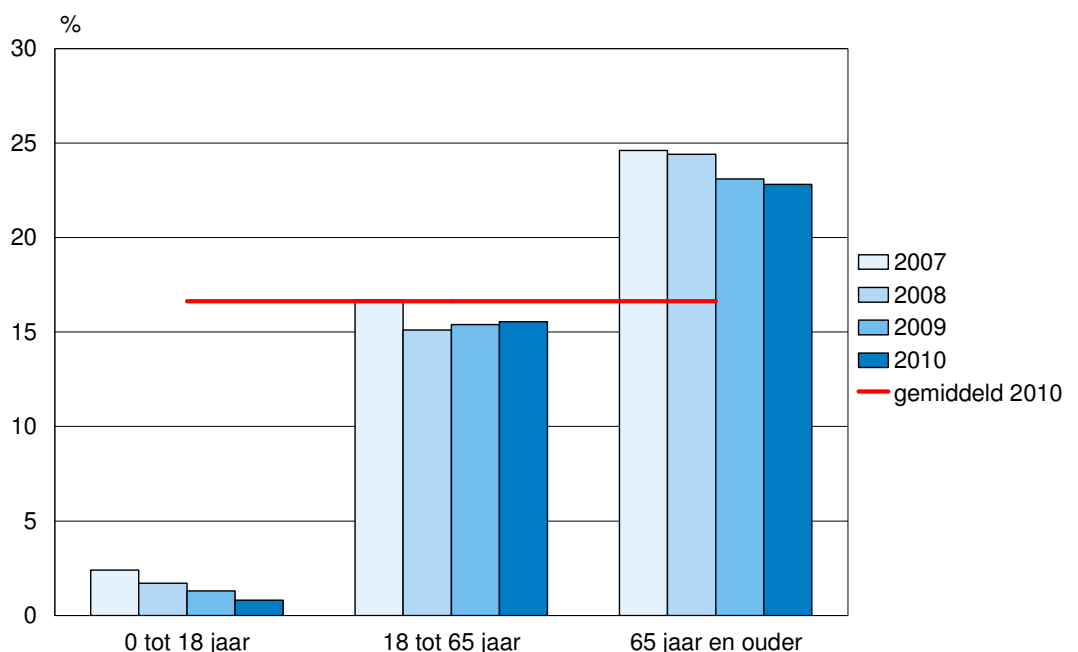
Tabel 1.3.5 Minimahuishoudens naar leeftijd van het oudste lid van het huishouden, 2004-2010 (abs.)

	jonger dan 18 jaar	18 tot 65 jaar	65 jaar of ouder
2004	13	59.132	16.203
2005	10	58.148	16.396
2006	6	58.096	15.368
2007	6	58.480	15.279
2008	5	53.540	15.522
2009	4	55.154	14.999
2010	3	56.648	14.913

bron: DIA, bewerking O+S

In figuur 1.3.6 is weergegeven hoeveel procent van de huishoudens in een bepaalde leeftijdscategorie tot de minima behoort. Meer dan twee op de tien 65-plushuishoudens (22,8%) behoort tot de minima. Het aandeel minima onder de oudere huishoudens is al jaren aanzienlijk hoger dan bij de overige huishoudens in Amsterdam. Wel is er de laatste jaren een daling van het aandeel minima onder de 65-plussers. Het aandeel minimahuishoudens waarvan de oudste bewoner tussen 18-65 jaar is, is met 15,5% praktisch gelijk aan 2009 (15,4%). Van de 371 huishoudens waarvan de oudste persoon minderjarig is leven er 3 (0,8%) op het minimum.

Figuur 1.3.6 Aandeel minimahuishoudens per leeftijdscategorie van het oudste lid van huishouden, 2007-2010

bron: DIA, bewerking O+S

Daling aandeel autochtone minimahuishoudens

In tabel 1.3.7 zijn de minimahuishoudens ingedeeld aan de hand van de herkomstgroep van de oudste persoon uit het huishouden.³ Onder alle herkomstgroepen behalve de autochtone Amsterdammers is het aantal minimahuishoudens gestegen. Ook het aandeel minimahuishoudens is onder bijna alle herkomstgroepen gestegen. Alleen onder autochtone Amsterdammers daalde het aandeel minimahuishoudens. Behoorde in 2009 nog 24.949 (11,1%) van de autochtone Amsterdammers tot de minima, in 2010 zijn dit er 24.816 (11,0%). Het aandeel Turkse minimahuishoudens bleef gelijk. De relatief grootste stijging van het aantal en aandeel minimahuishoudens is te zien onder de overige niet-westerse allochtonen: een stijging van 6,0%.

Tabel 1.3.7 Minimahuishoudens naar herkomstgroep van de oudste bewoner, 2009, 2010

	2009		% van herkomstgroep	2010		% van herkomstgroep	2010 totaal (abs.)
	abs.	%		abs.	%		
Surinamers	10.708	15,3	28,9	10.935	15,3	29,4	37.185
Antillianen	1.826	2,6	27,0	1.923	2,7	28,1	6.836
Turken	4.799	6,8	29,6	4.866	6,8	29,6	16.466
Marokkanen	9.373	13,4	36,5	9.577	13,4	37,0	25.859
overige niet-westerse allochtonen	10.888	15,5	27,8	11.543	16,1	28,4	40.663
westerse allochtonen	7.614	10,9	10,2	7.895	11,0	10,2	77.465
autochtonen	24.949	35,6	11,1	24.816	34,7	11,0	225.875
onbekend	-	-	-	9	-	-	70
totaal	70.157	100	16,5	71.564	100	16,6	430.419

bron: DIA, bewerking O+S

³ Sinds 2006 gebruikt O+S de definitie van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) voor het bepalen van de etnische herkomstgroep. Volgens deze definitie is een allochtoon iemand die zelf in het buitenland is geboren, of van wie minimaal een van de ouders in het buitenland is geboren. Als beide ouders in het buitenland zijn geboren, dan wordt uitgegaan van het geboorteland van de moeder.

1.4 Achtergrondkenmerken van personen met minimuminkomen

In de vorige paragrafen is steeds gesproken over Amsterdamse huishoudens met een minimuminkomen. In deze paragraaf worden de achtergrondkenmerken van de individuele personen levend in een minimahuishouden besproken.

Aantal personen met een minimuminkomen iets gestegen

In paragraaf 1.2 hebben we kunnen zien dat het aantal minimahuishoudens in 2010 is gestegen naar 71.564. Dit betreft 137.189 personen, 1.629 meer dan in 2009 (zie tabel 1.4.1). Dit komt net als in 2009 neer op 17,8% van de totale Amsterdamse bevolking. Daarmee is voor het eerst sinds 2004 het percentage personen dat in een minimahuishouden leeft niet meer afgenomen.

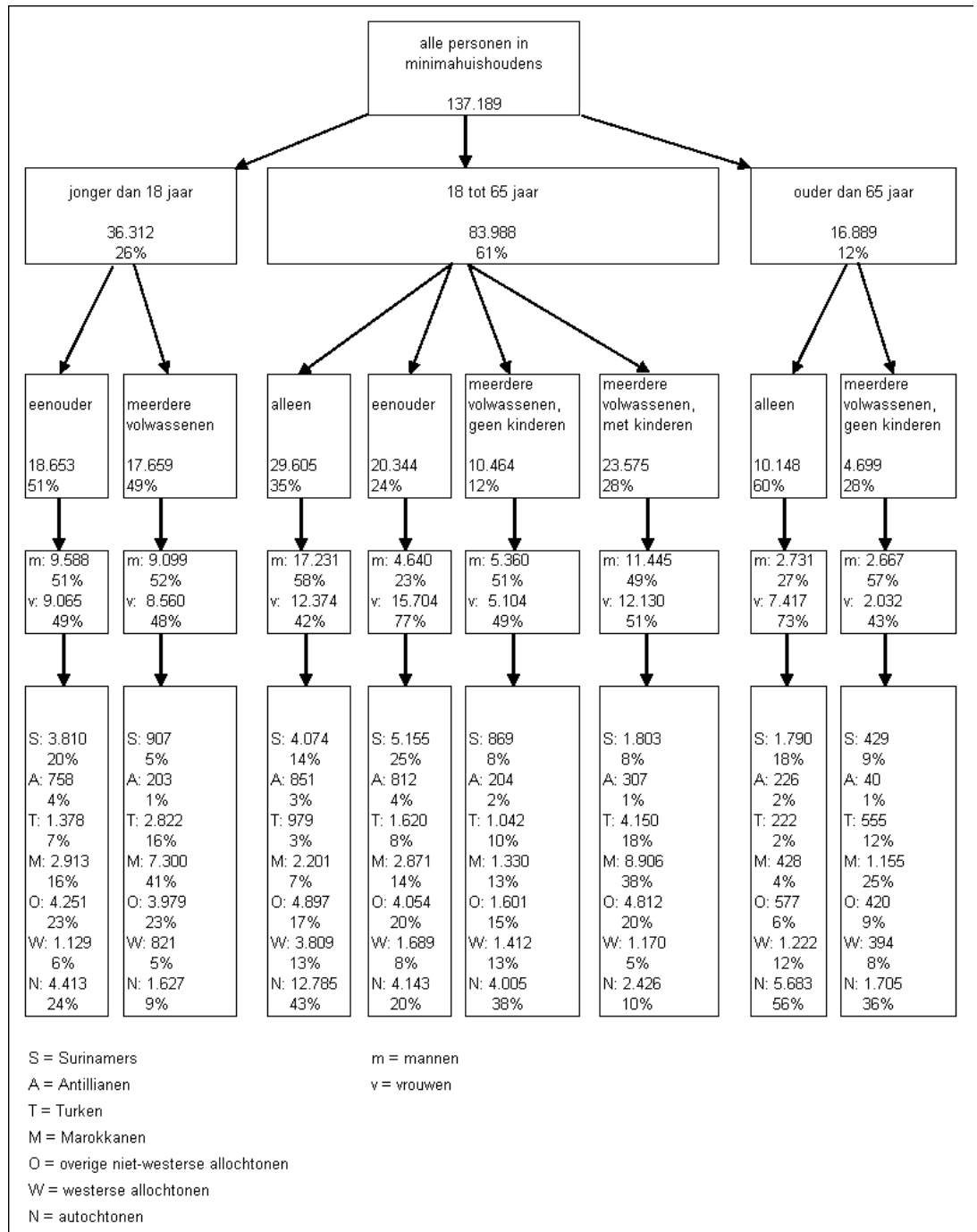
Tabel 1.4.1 Aantal en aandeel minima (personen) in de Amsterdamse bevolking, 2003-2010

	bevolking Amsterdam	minima (abs.)	minima (%)
2003	725.438	135.108	18,6
2004	729.509	143.657	19,7
2005	731.841	141.612	19,4
2006	732.932	141.568	19,3
2007	736.549	141.489	19,2
2008	748.783	136.006	18,2
2009	759.964	135.560	17,8
2010	770.612	137.189	17,8

bron: DIA, bewerking O+S

In figuur 1.4.2 is weergegeven hoe de Amsterdammers met een minimuminkomen verdeeld zijn over leeftijdscategorieën, huishoudtypen, geslachten en etnische groepen. De minima van 65 jaar of ouder in huishoudens met kinderen zijn om het figuur overzichtelijk te houden niet in de uitsplitsing naar huishoudtypen opgenomen.

Figuur 1.4.2 Overzicht Amsterdamse bevolking levend van minimuminkomen, 2010 (aantal personen)

bron: DIA, bewerking O+S

Daling aandeel jongeren in minimahuishoudens zet door

Iets meer dan een kwart (25,5%) van de jongeren in Amsterdam groeit op in een minimahuishouden. Dit betreft ruim 36.312 jongeren. Het aantal en aandeel jongeren in een minimahuishouden is sinds 2006 ieder jaar gedaald.

Tabel 1.4.3 Amsterdamse jongeren in minimahuishoudens, 2006-2010

	2006	2007	2008	2009	2010
totaal aantal jongeren tot 18 jaar	138.385	138.713	139.561	141.061	142.646
aantal jongeren in minimahuishoudens	39.562	39.131	38.586	37.116	36.312
aandeel jongeren in minimahuishoudens	28,6%	28,2%	27,6%	26,3%	25,5%

bron: DIA, bewerking O+S

De meeste minimajongeren in Amsterdam (78,0%) zijn niet-westers allochtoon, maar hun aandeel is wel iets gedaald ten opzichte van 2009 (78,6%). De relatief grootste daling is te vinden onder Surinaamse en Antilliaanse jongeren: het aantal minima nam met respectievelijk 416 (8,1%) en 61 (6,0%) af. Binnen de minimajongeren vormen jongeren van Marokkaanse afkomst de grootste groep (28,1%), gevolgd door jongeren van overige niet-westerse afkomst (22,7%).

In de een na laatste kolom van tabel 1.4.4 is per herkomstgroep aangegeven hoeveel procent van de jongeren opgroeit in een minimahuishouden. Voor alle niet-westerse groepen geldt dat het aandeel minimajongeren boven het stedelijk gemiddelde van 25,5% ligt. Van de Marokkaanse jongeren wonen er ruim vier op de tien in een minimahuishouden (42,3%). Het laagste percentage minimajongeren is te vinden onder de autochtone Amsterdammers (11,4%).

Tabel 1.4.4 Minimajongeren naar herkomstgroep, 2009, 2010

	2009		2010		% van herkomstgroep	2010 totaal aantal jongeren
	abs.	%	abs.	%		
Surinamers	5.133	13,8	4.717	13,0	33,3	14.196
Antillianen	1.022	2,8	961	2,6	39,0	2.465
Turken	4.309	11,6	4.200	11,6	35,8	11.719
Marokkanen	10.570	28,5	10.213	28,1	42,3	24.121
ov. niet-westerse allochtonen	8.143	21,9	8.230	22,7	38,9	21.156
westerse allochtonen	1.977	5,3	1.950	5,4	12,3	15.914
autochtonen	5.962	16,1	6.040	16,6	11,4	53.083
onbekend	-	-	1	-	-	2
totaal	37.166	100	36.312	100	25,5	142.646

bron: DIA, bewerking O+S

De helft van minima jongeren groeit op in een oudergezin

Van alle minimajongeren groeit ongeveer de helft (51%) op in een eenoudergezin en de helft (49%) in een gezin met twee ouders. De verhoudingen verschillen tussen de verschillende herkomstgroepen. De Surinaamse, Antilliaanse en autochtone jongeren groeien voornamelijk op in eenoudergezinnen. Van de minimajongeren die bij hun beide ouders of verzorgers opgroeiden is 57% van Turkse of Marokkaanse afkomst. Toch groeien ook nog 4.291 Turkse en Marokkaanse minimajongeren op in eenoudergezinnen (fig. 1.4.2).

Duur op het minimum jongeren

Ruim drie kwart (78%) van de minimajongeren leeft in een huishouden vier jaar of langer op of onder het sociaal minimum zit (tabel 1.4.5). Sinds 2007 is het aandeel minimajongeren dat in een huishouden leeft dat 2 of 3 jaar op het minimum zit afgenomen van 17% naar 12%. Zowel het aandeel kortdurende (1 jaar) als het aandeel langjarige minima (4 jaar of langer) is met 2 procentpunt toegenomen.

Tabel 1.4.5 Minimajongeren naar duur op minimuminkomen, 2007-2010 (procenten)

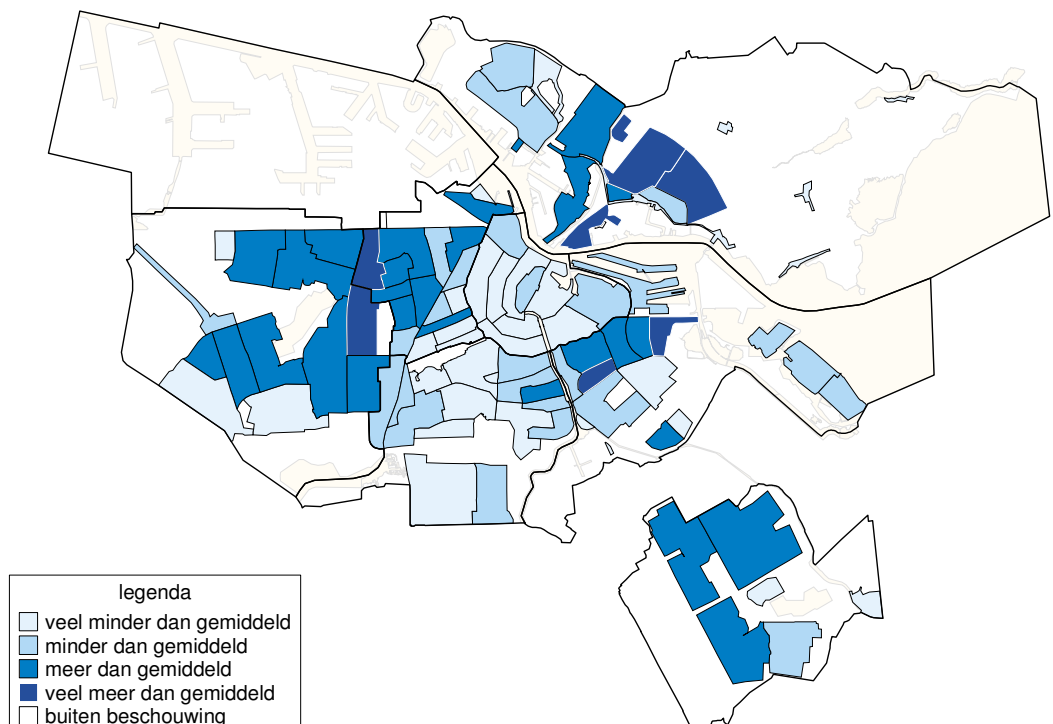
	1 jaar	2 of 3 jaar	4 jaar of langer
2007	8	17	76
2008	8	14	78
2009	9	12	79
2010	10	12	78

bron: DIA, bewerking O+S

De volgende kaart (figuur 1.4.6) laat zien waar in Amsterdam relatief veel of weinig minimajongeren wonen. De wijken met het hoogste aandeel minimajongeren (39% of meer) liggen verspreid over de stad. Het gaat om de Kolenkitbuurt (47%), IJplein/Vogelbuurt (43%), Overtoomse Veld (43%), Transvaalbuurt (41%), Nieuwendam-Noord (41%) en de Indische buurt en Bijlmer Centrum (beide 39%).

Buurtten met een klein aandeel minimajongeren zijn te vinden in Centrum en Zuid en in enkele gebieden aan de rand van Amsterdam.

Figuur 1.4.6 Aandeel minimajongeren per buurtcombinatie t.o.v. het stedelijk gemiddelde (25,5%), 2010

Noot: buurtcombinaties met minder dan 25 minimajongeren zijn buiten beschouwing gelaten

bron: DIA, bewerking O+S

18- tot 65-jarigen

Onder de groep 18- tot 65-jarigen is het aandeel minimahuishoudens het laagst. Vijftien procent van de 18- tot 65-jarigen heeft een inkomen op of onder het sociaal minimum. Van het totaal aantal minima in Amsterdam valt 61% in deze leeftijdsgroep. Ruim een derde van de minima in deze groep is alleenstaand (35%) en meer dan een kwart (28%) leeft samen met een of meer andere volwassenen en kinderen. Een kwart (24%) is alleenstaande ouder en 12% leeft zonder kinderen met een of meer andere volwassenen samen.

Ouderen

In Amsterdam leeft ruim een op de vijf (21%) van de groep van 65 jaar en ouder van een inkomen op of onder het sociaal minimum. Onder de minima heeft deze leeftijdscategorie een aandeel van 12%. Een meerderheid van de 65-plussers met een minimuminkomen (56%) is vrouw. Veel van deze vrouwen (79%) zijn alleenstaand. Van de minima van 65 jaar of ouder is 45% autochtoon, 45% niet-westers allochtoon en 10% westers allochtoon.

Man/vrouw

Onder vrouwen is het aandeel minima hoger (19%) dan onder mannen (17%). Van de minima is 53% vrouw en 47% man. Vrouwen zijn voornamelijk oververtegenwoordigd in de eenoudergezinnen op het minimum (64%) en zoals vermeld in de vorige alinea onder alleenstaande ouderen (73%).

Bron van inkomen van minima in 2009 en 2010

In 2010 leefden 137.189 personen op of onder het sociaal minimum en 116.137 (85%) van hen behoorden ook in 2009 tot de Amsterdamse minima. In tabel 1.15.1 is van alle mensen die in 2010 en 2009 minima waren de bron van inkomen in beide jaren weergegeven.

In de tabel is te zien dat de meeste minima een jaar later nog dezelfde bron van inkomen hebben, terwijl een minderheid uitstroomt van de bijstand naar een ander soort inkomen of andersom.

Tabel 1.4.7 Minima ¹⁾ naar soort inkomen in 2009 en 2010 (procenten)

	bijstand 2010	AOW 2010	ander inkomen 2010	beide jaren minima, aantal = 100%
bijstand 2009	92	1	7	57.451
AOW 2009	1	99		18.466
ander inkomen 2009	7	1	91	40.220

¹⁾ Personen die beide jaren tot de minima behoren

bron: DIA, bewerking O+S

In tabel 1.4.8 is de situatie van een jaar eerder weergegeven. Toen behoorden 115.429 personen beide jaren tot de minima. Wanneer beide tabellen vergeleken worden valt op dat er nauwelijks veranderingen zijn in de verschillende stromen.

Tabel 1.4.8 Minima ¹⁾ naar soort inkomen in 2008 en 2009 (procenten)

	bijstand 2009	AOW 2009	ander inkomen 2009	beide jaren minima, aantal = 100%
bijstand 2008	91	2	7	55.171
AOW 2008		100		19.138
ander inkomen 2008	8	1	91	41.120

¹⁾ Personen die beide jaren tot de minima behoren

bron: DIA, bewerking O+S

1.5 Achtergrondkenmerken van werkende minima

Net als vorig jaar zijn er UWV gegevens toegevoegd aan de informatie die al standaard voor de Armoedemonitor beschikbaar is. In 2010 kunnen er 15.434 Amsterdammers tot de werkende minima worden gerekend. Dit zijn er praktisch even veel als in 2009 (15.279).

Naast minima die in loondienst zijn er ook zelfstandigen die tot de minima behoren. Hun aantal wordt geschat op 8.000 - 9.000. In het kader van de Armoedemonitor is over deze groep geen informatie beschikbaar.

De 15.434 minima met werk in loondienst zijn personen tussen de 20 en 65 jaar oud. Van hen is bekend dat zij in 2010 een of meer betrekkingen in loondienst hadden én tot een minimahuishouden behoorden.

In landelijk onderzoek is het gebruikelijk om over armen en werkende armen te spreken. De Amsterdamse Armoedemonitor spreekt van "minima" in plaats van "armen". In navolging hiervan wordt in deze paragraaf de term "werkende minima" aangehouden.

Hieronder worden o.a. de achtergrondkenmerken leeftijd, geslacht, herkomstgroep en het type huishouden van de 15.434 werkende minima beschreven.

Werkende minima relatief jong

In de volgende tabel is de leeftijdverdeling van de werkende minima weergegeven. In de meest rechtse kolom staat de leeftijdverdeling van de overige minima (levend van bijstand, UWV uitkering etc.) tussen de 20 en 64 jaar weergegeven.

Tabel 1.5.1 Werkende en overige minima (20-64 jaar) naar leeftijd, 2009, 2010

	2009			2010		
	werkende minima		overige minima	werkende minima		overige minima
	abs.	%	%	abs.	%	%
20-29 jaar	6.588	43	12	7.564	49	12
30-39 jaar	3.225	21	16	2.988	19	17
40-49 jaar	3.471	23	21	2.991	19	21
50-59 jaar	1.699	11	20	1.593	10	20
60-64 jaar	296	2	31	298	2	30
totaal	15.279	100	100	15.434	100	100

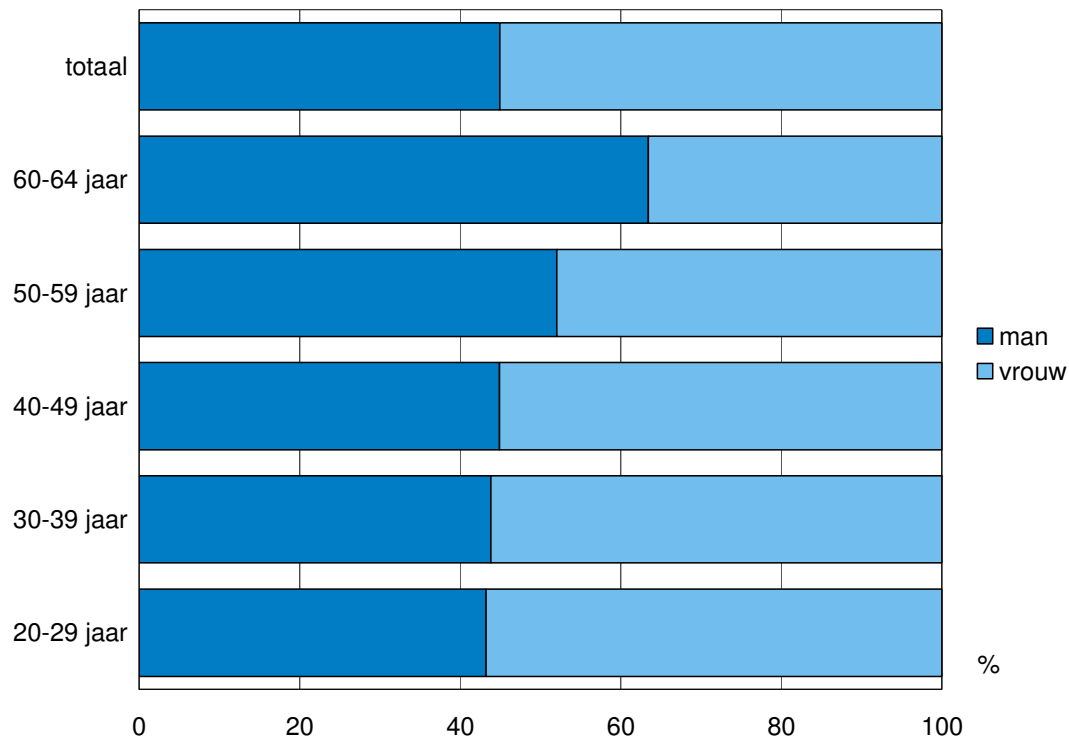
bron: DIA/UWV, bewerking O+S

De leeftijdsverdeling van de werkende minima is van 2009 op 2010 nauwelijks veranderd, op een toename van het aandeel werkende minima tussen de 20 en 30 jaar na (van 43% naar 49%). Een meerderheid (68%) is jonger dan 40 jaar. Vijftigplussers vormen een minderheid onder de werkende minima: een op de tien (11%) is tussen de 50 en 60 jaar en nog eens 2% is ouder dan 60 jaar. Van de overige minima levend van bijstand is de helft (50%) 50 jaar of ouder.

Meer vrouwen dan mannen onder werkende minima

In de volgende figuur is de verhouding tussen het aantal mannen en vrouwen onder de werkende minima per leeftijdsgroep weergegeven.

Figuur 1.5.2 Werkende minima naar verdeling van mannen en vrouwen per leeftijdsgroep, 2010 (procenten)

bron: DIA/UWV, bewerking O+S

Van alle 15.434 werkende minima is 55% vrouw. Vooral onder de jonge werkende minima zijn vrouwen oververtegenwoordigd. Tussen de 20 en 30 jaar is het aandeel vrouwen 57% en tussen de 30 en 50 jaar 56%. Onder de werkende minima van 54 jaar en ouder is de verhouding omgedraaid: het aandeel mannen onder de werkende minima overtreft vanaf die leeftijd het aandeel vrouwen.

Grootste toename onder autochtone werkende minima

In de volgende tabel is de samenstelling van de werkende minima naar herkomstgroep weergegeven. Per herkomstgroep wordt in de laatste kolom het aandeel vrouwen getoond.

Tabel 1.5.3 Werkende minima (20-64 jaar) naar herkomstgroep en aandeel vrouwen, 2009, 2010

	2009			2010		
	abs.	%	% vrouw	abs.	%	% vrouw
Surinamers	2.504	16	66	2.352	15	67
Antillianen	457	3	61	437	3	61
Turken	1.132	7	43	1.117	7	42
Marokkanen	2.236	15	41	2.105	14	43
overige niet-westerse allochtonen	2.404	16	45	2.451	16	44
westerse allochtonen	1.449	9	61	1.543	10	61
autochtonen	5.097	33	61	5.427	35	60
onbekend	-	-	-	2	-	-
totaal	15.279	100	55	15.434	100	55

bron: DIA/UWV, bewerking O+S

Niet-westerse allochtonen vormen samen de grootste groep binnen de werkende minima: in totaal behoort 55% van de werkende minima tot deze groep. In 2009 was nog 58% van alle niet werkende minima niet-westers allochtoon. Een op de tien werkende minima (10%) is westers allochtoon en een derde (35%) is autochtoon. In 2009 was nog slechts een derde (33%) van de werkende minima autochtoon en met deze stijging is dit de herkomstgroep met de grootste toename van het aantal werkende minima.

De verhouding mannen en vrouwen verschilt sterk tussen de herkomstgroepen. Het aandeel vrouwen is het hoogst onder Surinamers (67%). Ook bij westerse allochtonen, Antillianen (beide 61%) en autochtonen (61%) zijn vrouwen oververtegenwoordigd. Onder Turken, Marokkanen en overige niet-westerse allochtonen zijn mannen oververtegenwoordigd.

Aantal paren zonder kinderen onder werkende minima gestegen

Van de 15.434 werkende minima is het type huishouden in tabel 1.5.4 weergegeven. In de meest rechtse kolom staat de verdeling van huishoudtypen van de groep overige minima.

Tabel 1.5.4 Werkende en overige minima (20-64 jaar) naar huishoudtype, 2009, 2010

	2009			2010		
	werkende minima		overige minima	werkende minima		overige minima
	abs.	%	%	abs.	%	%
alleenstaand	5.182	34	37	5.066	33	28
eenoudergezin	3.987	26	23	3.724	24	30
twee of meer volwassenen zonder kinderen	1.937	13	12	2.569	17	10
twee of meer volwassenen met kinderen	4.173	27	28	4.075	26	32
totaal	15.279	100	100	15.434	100	100

bron: DIA/UWV, bewerking O+S

Het aantal werkende minima dat behoort tot een huishoudens met twee of meer volwassenen zonder kinderen bijna is met ruim 600 toegenomen van 1.937 in 2009 tot 3.376 in 2010. Daarmee is dit huishoudtype in 2010 oververtegenwoordigd: onder de werkende minima behoort 17% tot dit huishoudtype tegen 10% onder de overige minima. Alleenstaanden vormen nog steeds de grootste categorie onder de werkende minima (33%) en zijn eveneens oververtegenwoordigd onder werkende minima. Eenoudergezinnen en twee of meer volwassen met kinderen zijn ondervertegenwoordigd onder de werkende minima.

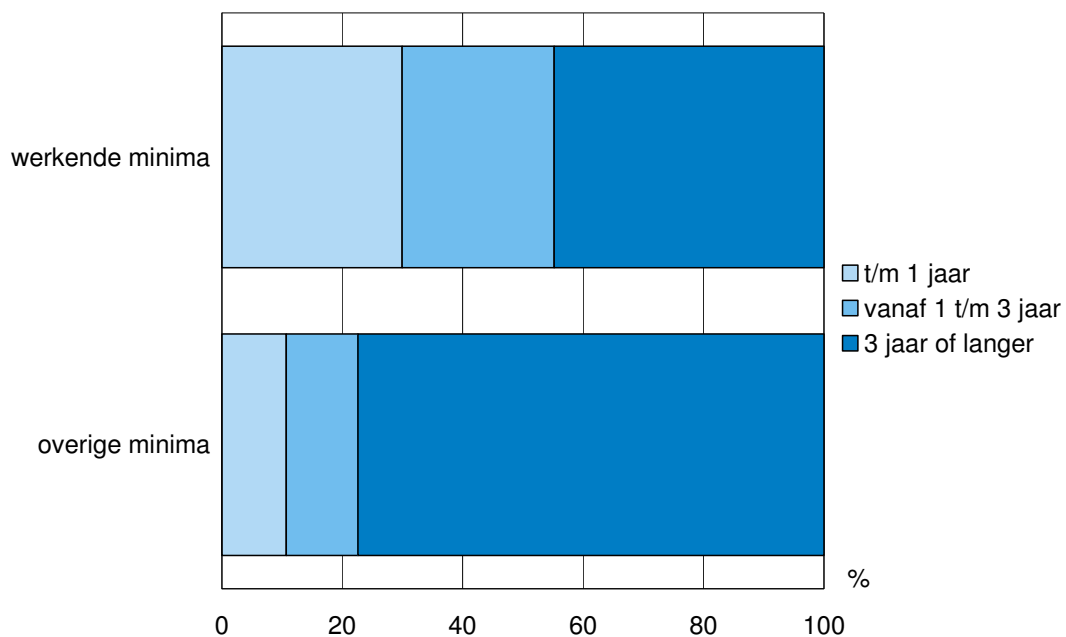
Ruim een op de tien werkende minima is inwonend kind

Van de 15.434 werkende minima staan er 1.903 (12%) als inwonend kind geregistreerd. Ongeveer de helft van hen (52%) woont in een eenoudergezin, de andere helft (48%) in een gezin met twee of meer volwassenen. Zeven van de tien (73%) zijn tussen de 20 en 25 jaar, een vijfde (21%) tussen de 25 en 30 jaar en de overige 6% is ouder. Acht van de tien van deze inwonende kinderen (80%) is niet-westers allochtoon.

Werkende minima korter op het minimum

Werkende minima leven minder vaak gedurende een aaneengesloten periode van een minimuminkomen dan overige minima, zie figuur 1.5.5. Van de werkende minima leefden in 2010 ruim vier van de tien (45%) vier jaar of langer op het minimum tegen 77% van de minima met een andere inkomstenbron.

Figuur 1.5.5 Werkende en overige minima (20-64 jaar) naar duur op het minimum, 2010 (procenten)

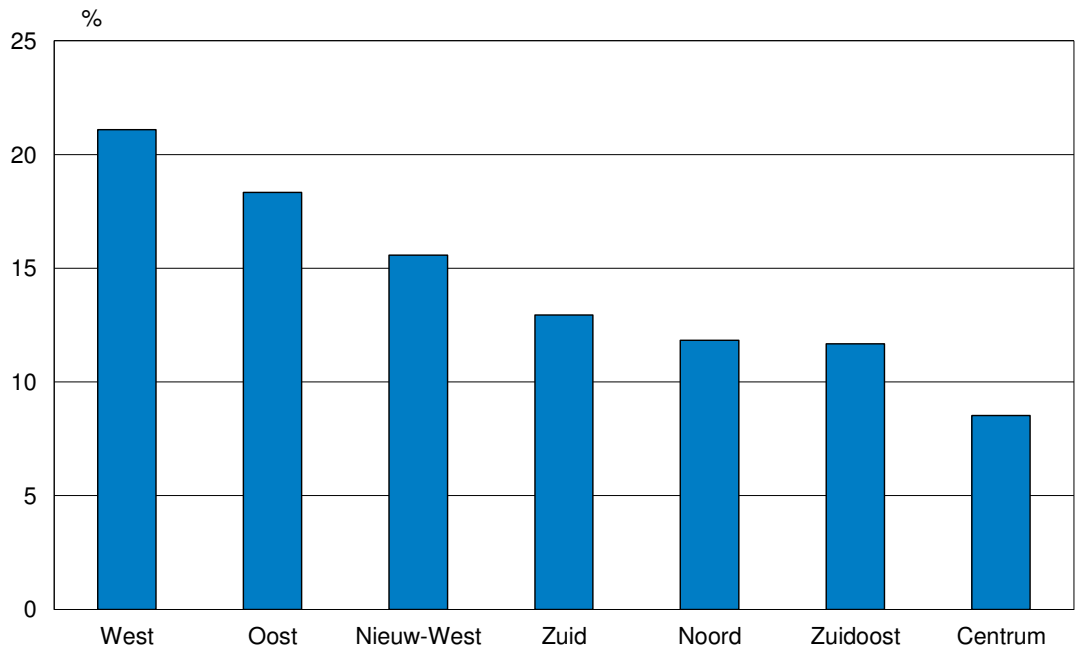

bron: DIA/UWV, bewerking O+S

Veel werkende minima in stadsdelen West en Oost

In de onderstaande figuur is de verdeling van werkende minima over de stadsdelen weergegeven.

Figuur 1.5.6 Verdeling van werkende minima over de stadsdelen, 2010 (procenten)

bron: DIA/UWV, bewerking O+S

Stadsdelen West en Oost herbergen samen 39% van alle werkende minima in Amsterdam. Ook in Nieuw-West (16%) wonen veel van de werkende minima in de stad.

Werkende minima kennen grotere dynamiek

Hieronder wordt ingegaan op de in- en uitstroom van werkende minima. Bij de instroom van minima gaat het om de vraag hoeveel en welke personen voorgaand jaar nog niet tot de minima behoorden en nu wel. Bij uitstroom is de hoofdzaak hoeveel mensen die vorig jaar tot de minima behoorden dat nu niet meer zijn. In paragraaf 1.8 t/m 1.14 wordt uitgebreid ingegaan op de in- en uitstroom van Amsterdamse minima in het algemeen.

Uitstroom

In 2009 was van 15.279 personen bekend dat zij betaald werk verrichtten in dat jaar en tot een minimahuishouden behoorden. In de tabel hieronder is weergegeven of zij in 2010 nog steeds minima zijn of zijn uitgestroomd.

Tabel 1.5.7 Werkende minima 2009 naar situatie in 2010 (uitstroom)

	abs.	%
beide jaren minima	9.799	64
geen minima meer in 2010	4.821	32
verhuisd, naar instituut of overleden	659	4
totaal	15.279	100

bron: DIA/UWV, bewerking O+S

Een op de drie werkende minima uit 2009 (32%) behoort in 2010 niet meer tot de minima. Deze uitstroom is veel hoger dan van alle minima bij elkaar (11% zie paragraaf 1.9). Er zijn 625 werkende minima vertrokken uit Amsterdam, 24 zijn verhuisd naar een instituut in Amsterdam en tien zijn overleden. Deze cijfers wijken nauwelijks af van vorig jaar.

Een meerderheid van de in 2009 werkende minima (64%) is in 2010 nog steeds minima. De vraag is echter of zij dan ook nog tot de werkenden onder de minima behoren of bijvoorbeeld van een uitkering leven. De tabel hieronder geeft daarvan een overzicht.

Tabel 1.5.8 Werkende minima 2009 (beide jaren minima) naar de belangrijkste bron van inkomen van het huishouden in 2010

	abs.	%
werk	8.037	82
bijstand	1.105	11
UWV uitkering	368	4
AOW	73	1
anders/onbekend	216	2
totaal	9.799	100

bron: DIA/UWV, bewerking O+S

Van de minima die in 2009 werken en in 2010 nog steeds minima zijn, leeft de overgrote meerderheid (82%) nog steeds in een huishouden met werk als belangrijkste bron van inkomen. In totaal 7.857 van deze 8.037 Amsterdammers behoren zowel in 2009 als in 2010 persoonlijk tot de werkende minima.

Achttien procent heeft in 2010 een andere bron van inkomen. Een op de tien leeft in een huishouden met bijstand als belangrijkste bron van inkomen, terwijl de overige 7% een UWV uitkering, AOW, of andere inkomstenbron heeft.

Instroom

Het hiervoor beschreven onderdeel uitstroom had de minima uit 2009 als vertrekpunt. Bij de beschrijving van de instroom zijn de minima van 2010 het uitgangspunt. Gekeken wordt hoeveel minima er zijn ingestroomd door verhuizing naar Amsterdam en hoeveel er minima zijn geworden als gevolg van inkomensdaling.

Tabel 1.5.9 Werkende minima 2010 naar situatie in 2009 (instroom)

	abs.	%
beide jaren minima	10.064	65
minima geworden	4.802	31
naar Amsterdam verhuisd / uit instituut	568	4
totaal	15.434	100

bron: DIA/UWV, bewerking O+S

Van de 15.434 werkende minima in 2010 waren er 4.802 (31%) in 2009 nog geen minima. Een klein percentage minima (4%) woonde in 2009 nog buiten Amsterdam of in een

instituut in Amsterdam. Als zij naar Amsterdam verhuisd zijn is onbekend of zij in 2009 al minima waren.

Van de 15.434 werkende minima in 2010 waren er 10.064 (65%) al minima in 2009. De tabel hieronder laat zien welke inkomstenbron deze groep minima in 2009 hadden.

Tabel 1.5.10 Werkende minima 2010 (beide jaren minima) naar de belangrijkste bron van inkomen van het huishouden in 2009

	abs.	%
werk	8.195	81
bijstand	1.353	13
UWV uitkering	236	2
AOW	17	0
anders/onbekend	263	3
totaal	10.064	100

bron: DIA/UWV, bewerking O+S

De overgrote meerderheid van de werkende minima in 2010 (81%) behoorde in 2009 ook tot een minima huishouden met werk als belangrijkste bron van inkomen. In totaal 7.857 van deze 8.195 Amsterdammers behoren zowel in 2009 als in 2010 persoonlijk tot de werkende minima. Een op de vijf leefde van een andere inkomstenbron: dertien procent leefde in een huishouden met als belangrijkste bron van inkomen bijstand en 5% leefde van een UWV uitkering of had een andere bron van inkomen.

1.6 Verdeling minimahuishoudens over de stadsdelen

Deze paragraaf gaat in op de verdeling van de minimahuishoudens per stadsdeel.

Grootste toename in Stadsdeel Zuid

In alle stadsdelen is het aantal minimahuishoudens toegenomen. De relatief grootste stijging vond plaats in Stadsdeel Zuid, waar het aantal minimahuishoudens met 383 toenam tot 10.458, een stijging van 3,8%. Desondanks is het aandeel minimahuishoudens in Stadsdeel Zuid nog steeds het laagste van de hele stad (12,8%). In Stadsdeel Zuidoost behoren relatief veel van de huishoudens tot de minima (22,4%), gevolgd door Noord (19,8%).

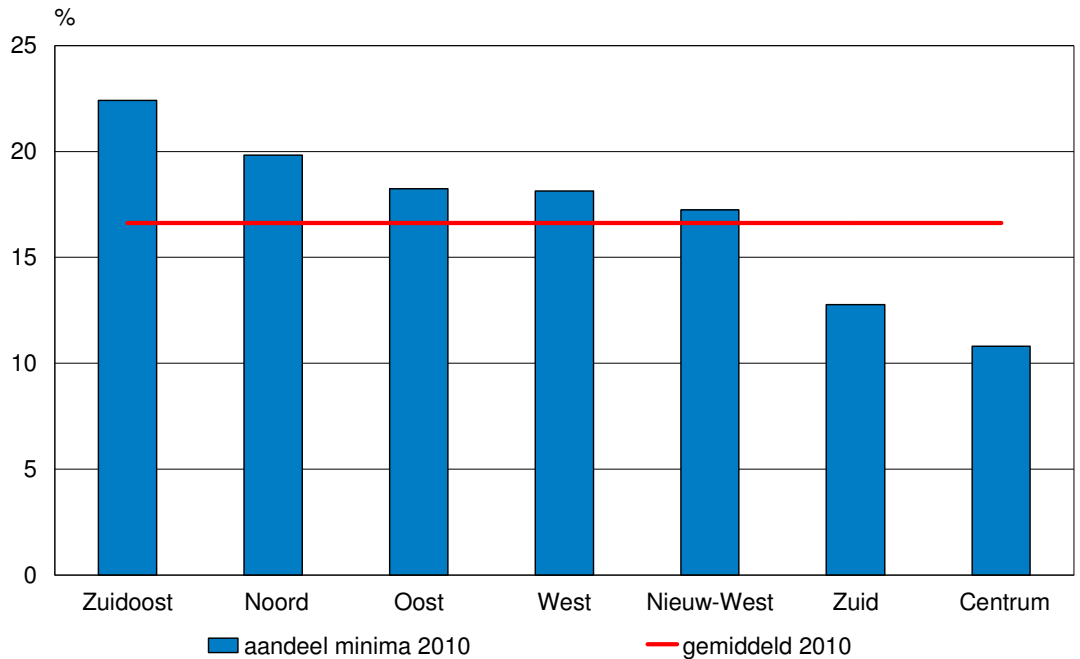
Tabel 1.6.1 Minimahuishoudens naar stadsdeel, 2009, 2010

	2009		% huis- houdens	2010		% huis- houdens	2010 totaal abs.
	abs.	%		abs.	%		
Centrum	5.807	8,3	10,7	5.959	8,3	10,8	55.165
Westpoort	36	0,1	12,7	45	0,1	14,6	308
West	14.283	20,4	18,1	14.483	20,2	18,1	79.894
Nieuw-West	11.213	16,0	17,3	11.352	15,9	17,2	65.853
Zuid	10.075	14,4	12,4	10.458	14,6	12,8	81.970
Oost	11.344	16,2	18,2	11.578	16,2	18,2	63.455
Noord	8.216	11,7	19,6	8.312	11,6	19,8	41.928
Zuidoost	9.183	13,1	22,3	9.377	13,1	22,4	41.846
totaal	70.157	100	16,5	71.564	100	16,6	430.419

bron: DIA, bewerking O+S

In figuur 1.6.2 is het aandeel minimahuishoudens per stadsdeel te vinden. Te zien is dat Zuidoost (22,4%) en Noord (19,8%) het grootste aandeel minima hebben. In Centrum (10,8%) en Zuid (12,8%) is het aandeel minimahuishoudens het laagst. Het relatief grootste verschil met het voorgaande jaar is te zien in stadsdeel Zuid, waar in 2009 12,4% van de huishoudens tot de minima behoorden.

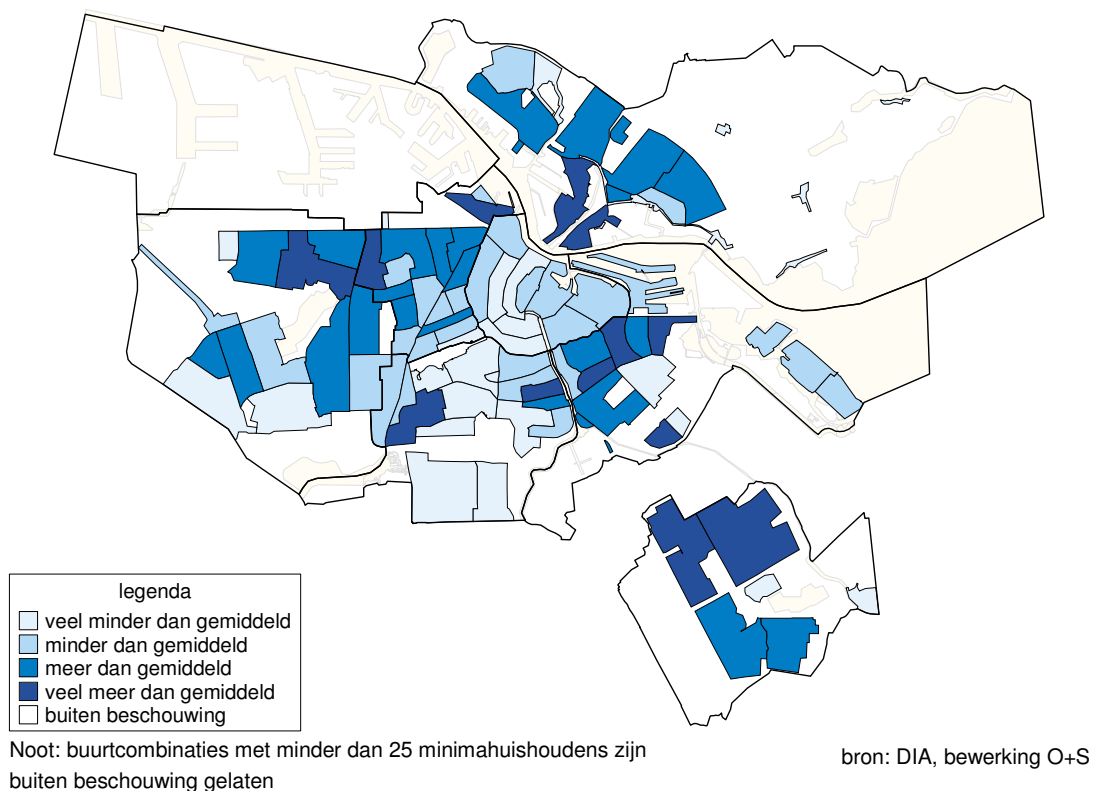
Figuur 1.6.2 Aandeel minimahuishoudens per stadsdeel, 2010 (procenten)

bron: DIA, bewerking O+S

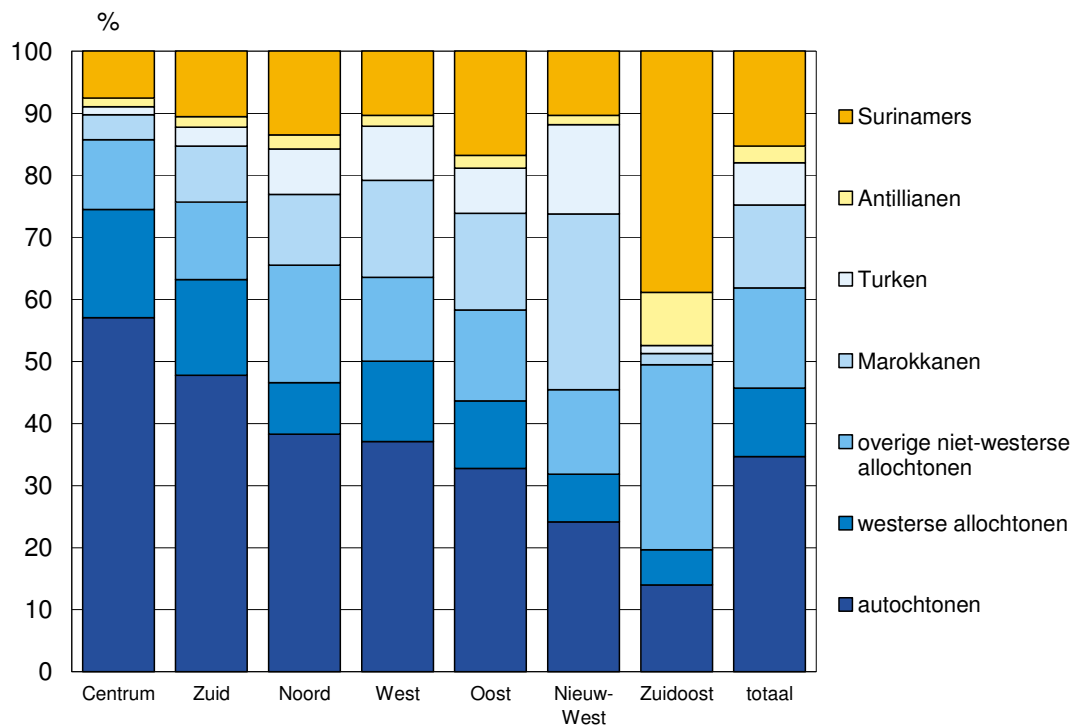
De volgende kaart van Amsterdam geeft het aandeel minimahuishoudens per buurtcombinatie weer. De buurten met een hoog aandeel minima liggen verspreid over de stad. Het hoogste aandeel minimahuishoudens is te vinden in De Kolenkit (30%), Volewijk, IJplein/Vogelbuurt en Stadionbuurt (alle drie 28%). Andere buurten met een hoger aandeel minima dan gemiddeld zijn: Indische Buurt (27%), Bijlmer Centrum en Transvaalbuurt (26%), Diamantbuurt, Dapperbuurt en Betondorp (25%), Bijlmer Oost, Slotermeer-Zuidwest en Spaarndammer- en Zeeheldenbuurt (24%).

Figuur 1.6.3 Aandeel minimahuishoudens per buurtcombinatie t.o.v. stedelijk gemiddelde (16,6%), 2010

In figuur 1.6.4 staat per stadsdeel weergegeven hoe de minimahuishoudens verdeeld zijn over de verschillende herkomstgroepen in Amsterdam. Zo is bijvoorbeeld in stadsdeel Centrum 57,1% van autochtoon afkomst en in Zuidoost 38,8% van Surinaamse herkomst. Turkse en Marokkaanse minimahuishoudens zijn relatief veel te vinden in Nieuw-West (respectievelijk 14,4 en 28,3%).

Figuur 1.6.4 Minimahuishoudens naar herkomstgroep per stadsdeel, 2010 (procenten)

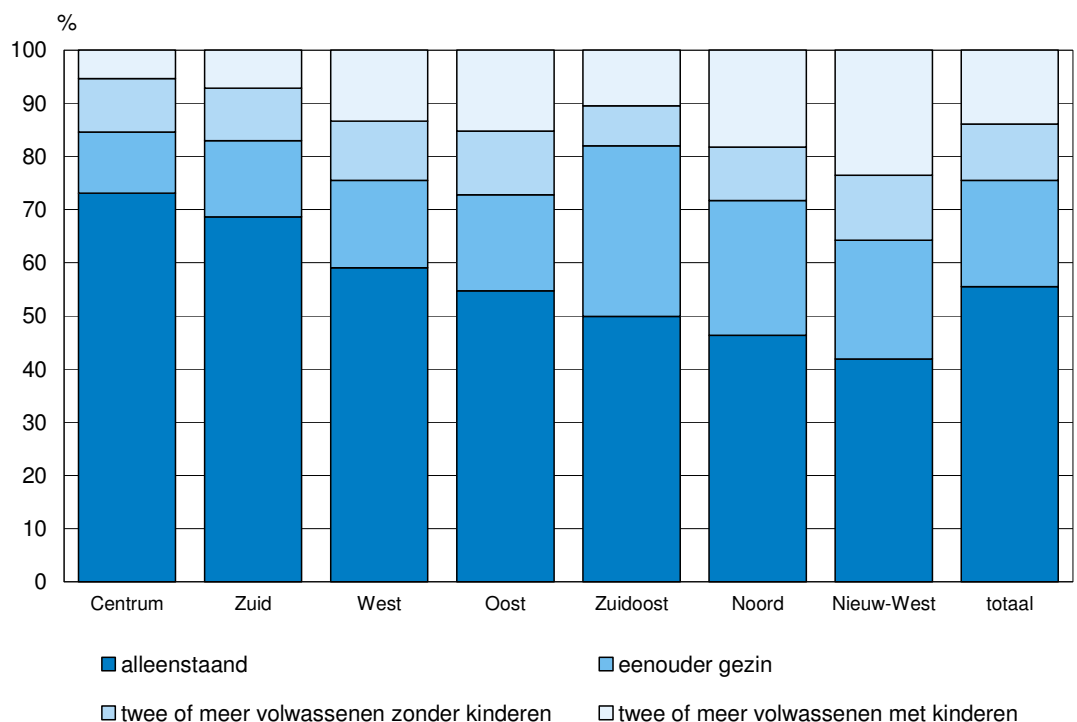

bron: DIA, bewerking O+S

Onderstaande figuur (1.6.5) geeft de verdeling van de minimahuishoudens over de verschillende huishoudtypen per stadsdeel weer. Een meerderheid van de minimahuishoudens bestaat uit eenpersoonshuishoudens (56%). Het aandeel eenpersoonshuishoudens ligt in alle stadsdelen boven de 40%. In stadsdeel Centrum is 73% van de minimahuishoudens alleenstaand.

De eenoudergezinnen zijn vooral oververtegenwoordigd in Zuidoost, waar 32% van de minimahuishoudens uit eenoudergezinnen bestaat. Ook in Noord (25%) en Nieuw-West (22%) ligt het aandeel eenoudergezinnen onder de minimahuishoudens boven het gemiddelde in de stad. Gezinnen zijn relatief veel te vinden in Nieuw-West (24%) en Noord (18%).

Figuur 1.6.5 Minimahuishoudens naar huishoudtype per stadsdeel, 2010 (procenten)

bron: DIA, bewerking O+S

1.7 Langdurige minimahuishoudens

In Amsterdam wordt berekend hoe lang minimahuishoudens op het minimum leven. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kortdurende en langjarige minima. Kortdurende minima leven minder dan een jaar van een minimum inkomen of tussen de een en drie jaar. Langjarige minima leven drie jaar of langer van een minimuminkomen.

Aantal langdurige minimahuishoudens is afgenomen

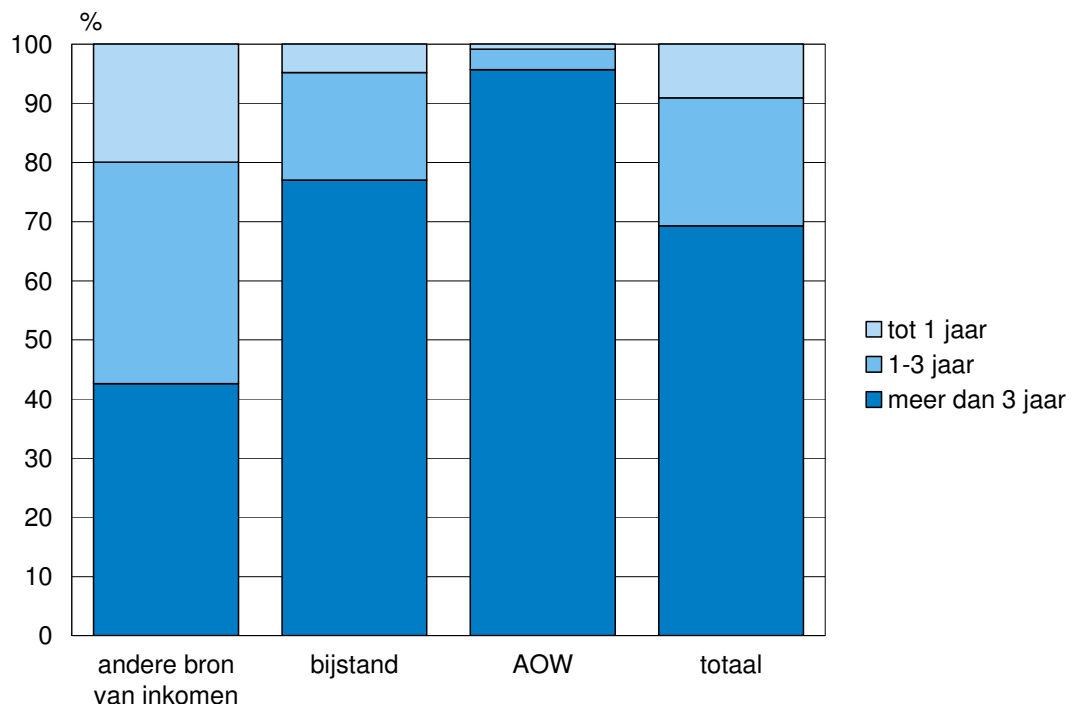
In 2009 daalde voor het eerst sinds 2002 is het percentage minimahuishoudens dat 3 jaar en langer een minimuminkomen heeft en in 2010 zet deze trend door. In 2010 behoorde 69,3% van de minimahuishoudens tot de langjarige minima en in 2009 was dit nog 72,6%. De groep minima die 1 tot 3 jaar een minimuminkomen ontvangen is opnieuw sterk in omvang toegenomen, van 10.883 (15,5%) in 2009 naar 15.747 (21,6%) in 2010.

Tabel 1.7.1 Minimahuishoudens naar duur op het minimuminkomen, 2002-2010

	tot 1 jaar		1 tot 3 jaar		3 jaar en langer		totaal	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
2002	10.663	15,3	14.013	20,1	45.104	64,6	69.780	100
2003	9.473	13,2	15.562	21,7	46.530	65,1	71.565	100
2004	9.184	12,2	14.525	19,3	51.639	68,5	75.348	100
2005	7.487	10,0	13.616	18,3	53.451	71,7	74.554	100
2006	6.338	8,6	13.104	17,8	54.028	73,5	73.470	100
2007	5.979	8,1	11.658	15,8	56.128	76,1	73.765	100
2008	6.036	8,7	4.881	7,1	58.150	84,2	69.067	100
2009	8.338	11,9	10.883	15,5	50.936	72,6	70.157	100
2010	6.493	9,1	15.474	21,6	49.597	69,3	71.564	100

bron: DIA, bewerking O+S

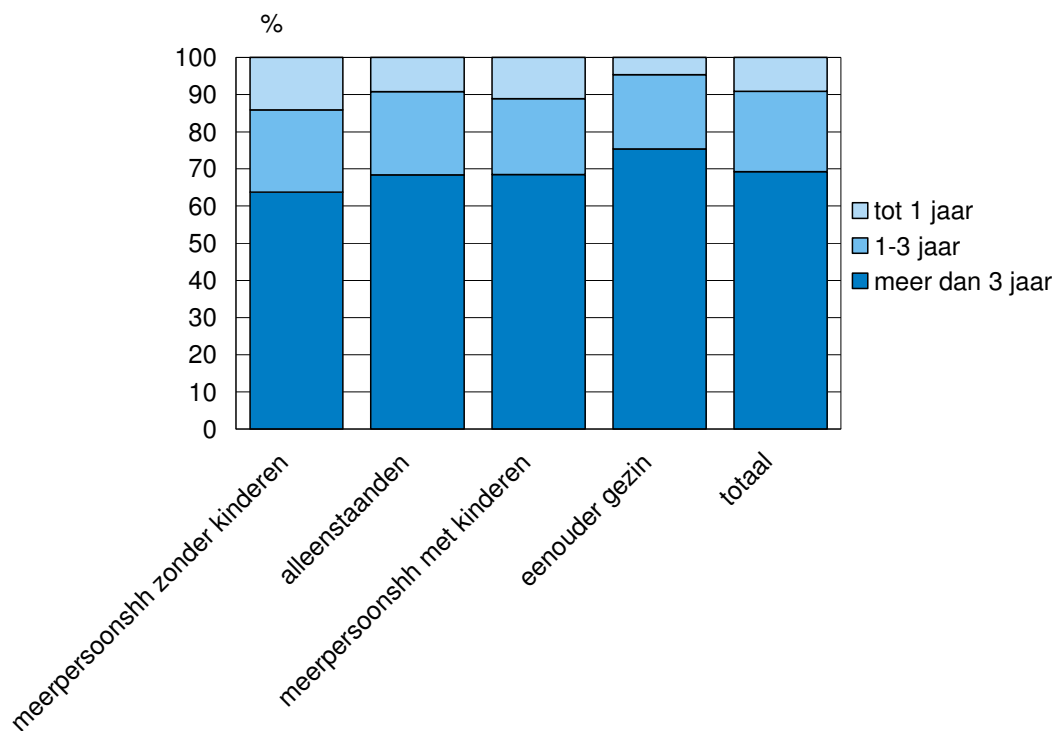
De minimahuishoudens met AOW als belangrijkste bron van inkomsten behoren vanzelfsprekend bijna allemaal (95,7%) al meer dan 3 jaar tot de minima (zie figuur 1.7.2). Ook een relatief groot deel van de minimahuishoudens met een bijstandsuitkering behoort langdurig tot de minima (77,0%). De minimahuishoudens met een andere bron van inkomsten dan bijstand of AOW behoren in verhouding minder vaak tot deze langdurige minima (42,6%) en leven relatief vaak korter dan een jaar met een inkomen op of onder het sociaal minimum (19,9%).

Figuur 1.7.2 Minimahuishoudens naar duur op het minimuminkomen per inkomensbron, 2010 (procenten)

bron: DIA, bewerking O+S

Tussen de verschillende huishoudtypen zijn kleine verschillen in de duur waarop men op het minimum leeft (figuur 1.7.3). Van de meerpersoonshuishoudens zonder kinderen is 63,7% meer dan 3 jaar minima, tegen 69,3% gemiddeld. Eenoudergezinnen zitten daar met een aandeel van 75,3% boven. Voor een relatief klein deel van de eenoudergezinnen op het minimum is dit korter dan een jaar het geval (4,7%).

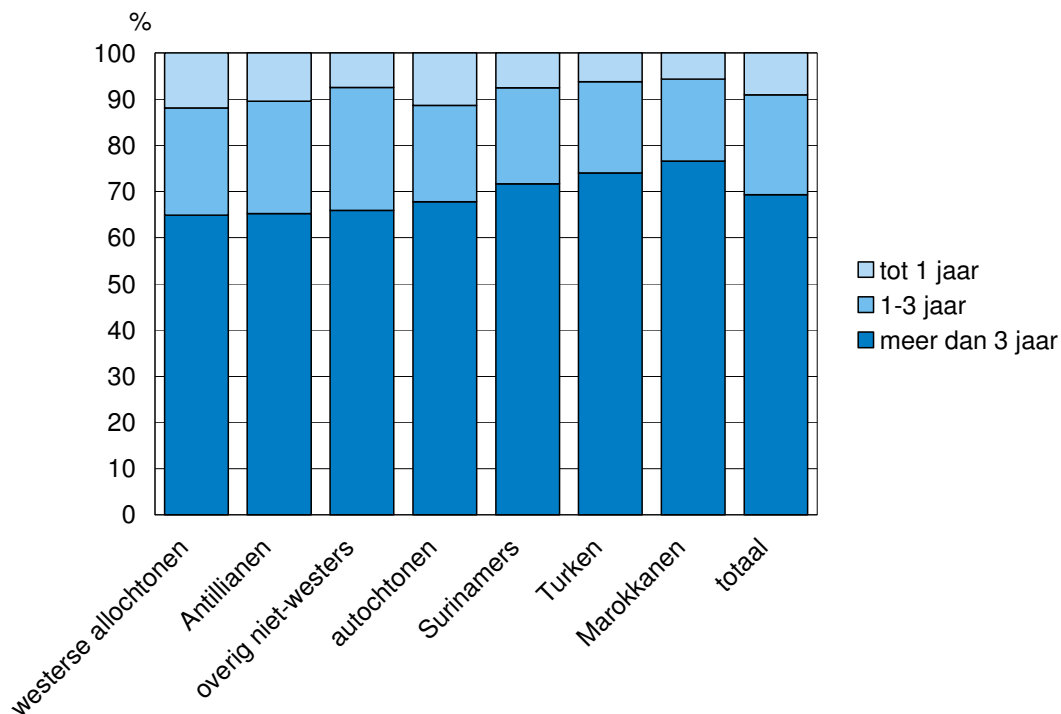
Figuur 1.7.3 Minimahuishoudens naar duur op het minimuminkomen per huishoudtype, 2010 (procenten)

bron: DIA, bewerking O+S

Tussen de verschillende herkomstgroepen groepen zijn er kleine verschillen in de duur waarop men op het minimum leeft (zie figuur 1.7.4). Onder de Marokkaanse minimahuishoudens is het aandeel langdurige minima het hoogst (76,6%), gevolgd door Turkse minimahuishoudens (74,0%). Onder de groep westerse allochtonen is dit aandeel het laagst (64,9%).

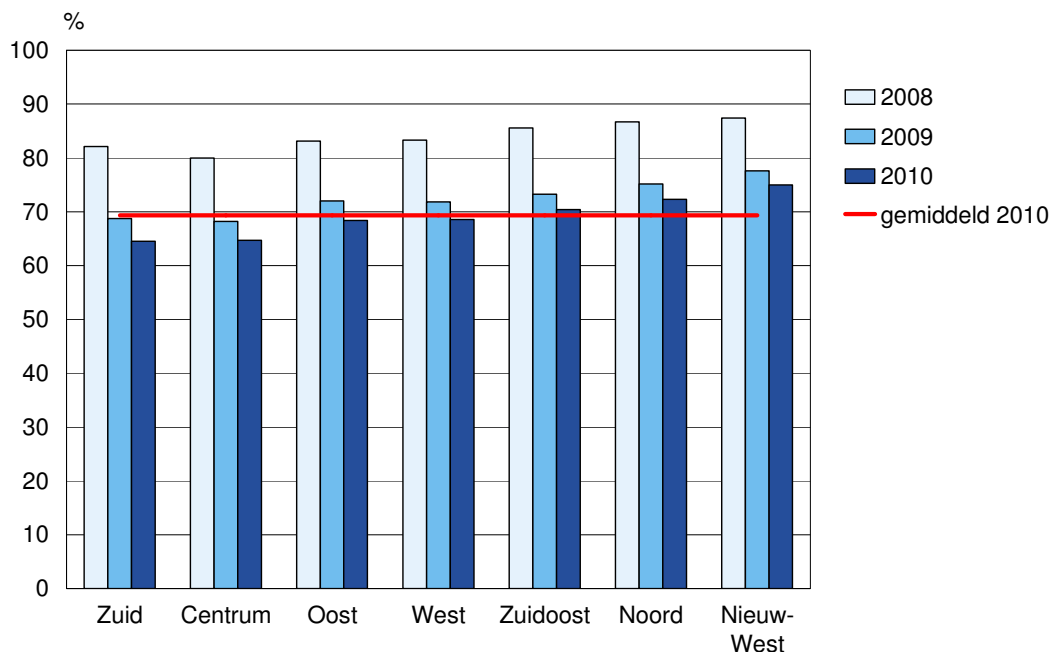
Figuur 1.7.4 Minimahuishoudens per herkomstgroep naar duur op het minimuminkomen, 2010 (procenten)

bron: DIA, bewerking O+S

In alle stadsdelen is voor het tweede jaar op rij een afname van het aandeel langdurige minima zichtbaar (zie figuur 1.7.5). In Nieuw-West is het percentage langdurige minimahuishoudens het hoogst (75,0%). In het Zuid ligt dit percentage het laagst (64,5).

Figuur 1.7.5 Langdurige minimahuishoudens als percentage van alle minimahuishoudens per stadsdeel, 2008, 2009 en 2010 (procenten)

bron: DIA, bewerking O+S

1.8 Instroom en uitstroom van minima

De paragrafen 1.8 t/m 1.14 beschrijven de dynamiek van de Amsterdamse minima in 2010 op het niveau van personen. Paragraaf 1.8 geeft een algemeen overzicht van de in- en uitstroom van minima. In paragraaf 1.9 en 1.10 wordt ingegaan op de achtergrond van de dynamiek van respectievelijk de uit- en instroom. In paragraaf 1.11 wordt de invloed van verandering van huishoudsamenstelling op de in- en uitstroom besproken. In paragraaf 1.12 wordt de dynamiek op het niveau van stadsdelen toegelicht. Paragraaf 1.13 beschrijft verhuizingen binnen en buiten Nederland en paragraaf 1.14 ten slotte beschrijft kort het saldo van in- en uitstroom.

Inleiding

Instroom van nieuwe minima kan plaatsvinden door een daling van het jaarinkomen, een geboorte in een minimahuishouden of doordat minima van buiten de stad naar Amsterdam verhuizen. De uitstroom bestaat uit personen van wie het inkomen tot boven 110% WSM is gestegen, overleden minima en uit Amsterdam vertrokken minima. Daarnaast worden minima meegenomen die van of naar een instituut zijn verhuisd. Dit betreft aan de instroomkant personen die in 2009 weliswaar onder de inkomensgrens zaten, maar niet tot de minima gerekend werden aangezien zij in een instituut woonden. Omdat zij in 2010 niet meer in een instituut wonen, worden zij nu wel tot de minima gerekend. Aan de uitstroomkant betreft het minima uit 2009 die in 2010 naar een instituut zijn verhuisd.⁴

Voor het eerst sinds 2004 meer instroom dan uitstroom van minima

De instroom van minima was in 2010 groter dan de uitstroom, waardoor het aantal minima is toegenomen. In 2009 behoorden 135.560 Amsterdammers tot de minima en in 2010 zijn dit er 137.189, een toename van 1.629 personen. In tabel 1.8.1 is te zien dat er in 2010 21.569 personen minima zijn geworden in Amsterdam. De instroom van minima is sinds 2004 niet zo groot geweest. De uitstroom van minima is tegelijkertijd afgenomen van 20.577 in 2009 naar 19.940 in 2010.

Tabel 1.8.1 In- en uitstroom van minima, 2003-2010

	instroom in aantallen	instroom als % van minima	uitstroom in aantallen	uitstroom als % van minima	saldo
2003	24.817	18%	-23.064	-17%	+ 1.753
2004	27.705	19%	-18.911	-13%	+ 8.549
2005	20.943	15%	-22.664	-16%	- 2.045
2006	20.314	14%	-20.358	-14%	- 44
2007	16.761	12%	-16.840	-12%	- 79
2008	17.739	13%	-23.222	-16%	- 5.483
2009	20.131	15%	-20.577	-15%	- 446
2010	21.569	16%	-19.940	-15%	+ 1.629

bron: DIA, bewerking O+S

⁴ De berekening van de instroom en uitstroom van en naar instituten is in 2010 gewijzigd in vergelijking met de voorgaande jaren.

Meer instroom door toename inkomensdaling

De instroom van nieuwe minima bestaat voor 78% uit personen van wie het inkomen gedaald is. Het aandeel minima dat door inkomensdaling instroomt neemt de laatste jaren toe: in 2008 betref dit nog 72% en in 2009 77%. De overige ingestroomde minima zijn ingestroomd door verhuizing naar Amsterdam (14%), zijn in een minimahuishouden geboren (6%) of zijn verhuisd uit een instituut (2%).

Tabel 1.8.2 Instroom van minima, 2008-2010

	2008		2009		2010		verschil 2010-2009	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
verhuizing naar A'dam	3.337	19	3.154	16	3.017	14	- 137	- 4
geboorte	1.618	9	1.488	7	1.217	6	- 271	- 18
inkomensdaling	12.784	72	15.489	77	16.818	78	+ 1.329	+ 9
verhuisd uit instituut	-	-	-	-	517	2	+ 517	-
totale instroom	17.739	100	20.131	100	21.569	100	+ 1.438	+ 7

bron: DIA, bewerking O+S

De instroom is in vergelijking met 2009 met 1.438 personen toegenomen. Deze toename is voornamelijk gelegen in het grotere aantal Amsterdammers dat instroomt vanwege een inkomensdaling. In 2010 betref het 1.329 personen meer dan in 2009 en 4.034 meer dan in 2008. Daarentegen ligt het aantal minima dat in 2010 naar Amsterdam is verhuisd lager dan in 2009 (-137). Dit geldt ook voor het aantal in Amsterdam geboren minima (-271).

Vooral minder uitstroom dan 2009 door afname vertrek uit de stad en sterfte

In 2009 zijn 19.940 minima uitgestroomd. Het grootste deel van de uitstroom bestaat uit Amsterdammers van wie het inkomen omhoog is gegaan (75%). Verder bestaat de uitstroom uit minima die uit Amsterdam zijn vertrokken (18%), minima die zijn overleden (4%) en minima die naar een instituut zijn verhuisd (3%).

Tabel 1.8.3 Uitstroom van minima, 2008-2010

	2008		2009		2010		verschil 2010-2009	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
verhuizing uit Amsterdam	5.143	22	4.331	21	3.524	18	- 807	- 19
sterfte	1.311	6	1.203	6	766	4	- 437	- 36
verhoging inkomen	16.716	72	15.041	73	15.043	75	+ 2	+ 0
naar instituut verhuisd	52	0	2	0	607	3	+ 605	-
totale uitstroom	23.222	100	20.577	100	19.940	100	- 637	- 3

bron: DIA, bewerking O+S

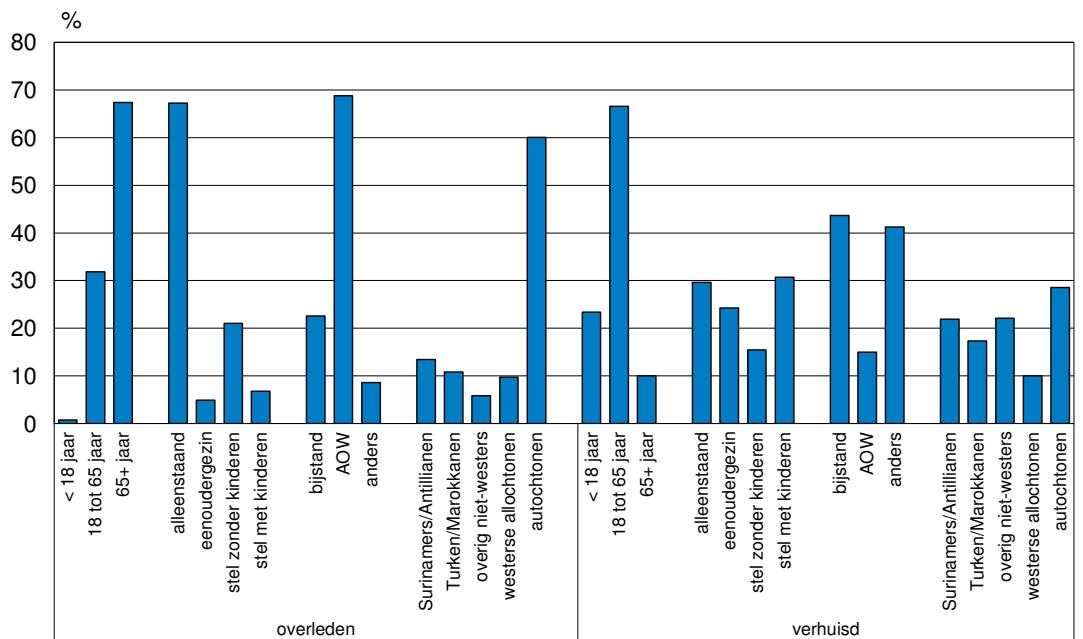
In 2010 zijn er minima minder uitgestroomd dan in 2009, vooral doordat er een geringer aantal Amsterdammers uitstroomt vanwege vertrek uit de stad. Ook zijn er minder minima overleden.

1.9 Uitstroom van minima naar achtergrondkenmerken

In de vorige paragraaf zijn we ingegaan op de hoofdoorzaken van de in- en uitstroom: wijziging van inkomen, verhuizing van en naar de stad en het natuurlijk verloop. In deze paragraaf wordt de samenstelling van de uitstroom nader bekeken. In de hierop volgende paragraaf komt de instroom aan bod.

In figuur 1.9.1 staat weergegeven hoe de uitstroom van Amsterdamse minima als gevolg van sterfte en verhuizingen in 2010 is samengesteld.

Figuur 1.9.1 Samenstelling uitstroom van minima als gevolg van overlijden en verhuizingen, 2010

bron: DIA, bewerking O+S

Samenstelling uitstroom door verhuizing en overlijden weinig veranderd

Een meerderheid van de overleden minima is 65-plusser (67%), alleenstaand (67%), autochtoon (60%) en heeft AOW als belangrijkste bron van inkomsten (69%). Een meerderheid van de verhuisde minima is tussen 18 en 65 jaar oud (67%) en niet-westers allochtoon (61%). Onder de verhuisde minima zijn stellen zonder kinderen het minst vertegenwoordigd (15%).

Samenstelling uitstroom door inkomensverbetering

In 2009 steeg van 15.041 personen het inkomen boven het minimum, in 2010 gaat het om praktisch hetzelfde aantal personen (15.043). Het aandeel uitgestroomde minima onder de 18 is afgenomen en het aantal uitgestroomde minima van 18 jaar en ouder is toegenomen. De meeste uitstromers als gevolg van inkomensverbetering zijn tussen de 18 en 65 jaar oud (68%).

Tabel 1.9.2 Uitstroom door verhoging inkomen naar leeftijd, 2009, 2010

	2009		2010		verschil 2010-2009	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
< 18 jaar	3.371	22	3.215	21	- 156	- 5
18 tot 65 jaar	10.113	67	10.204	68	+ 91	+ 1
65+ jaar	1.557	10	1.624	11	+ 67	+ 4
totaal	15.041	100	15.043	100	+ 2	+ 0

bron: DIA, bewerking O+S

Toename uitstroom onder alleenstaanden

Wat opvalt is dat de uitstroom van alleenstaanden in 2010 sterk is toegenomen, terwijl de uitstroom van de drie overige huishoudtypen is afgenomen. In 2009 stroomden 3.321 alleenstaanden uit. In 2010 is dit aantal met 985 toegenomen tot 4.306, een stijging van 30%. De meeste minima die uitstromen behoren tot de meerpersoonshuishoudens met kinderen (32%).

Tabel 1.9.3 Uitstroom door verhoging inkomen naar type huishouden, 2009, 2010

	2009		2010		verschil 2010-2009	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
alleenstaand	3.321	22	4.306	29	+ 985	+ 30
eenoudergezin	3.930	26	3.572	24	- 358	- 9
stel zonder kinderen	2.445	16	2.290	15	- 155	- 6
stel met kinderen	5.345	36	4.875	32	- 470	- 9
totaal	15.041	100	15.043	100	+ 2	+ 0

bron: DIA, bewerking O+S

Vooral mensen met inkomen uit werk onder uitstroom

Ruim de helft (53%) van de uitstromers vanwege inkomensverbetering woonde in een huishouden met werk als belangrijkste bron van inkomen (zie tabel 1.9.4).

Tabel 1.9.4 Uitstroom door verhoging inkomen naar bron van inkomen van het huishouden, 2010

	abs.	%
bijstand	2.287	15
AOW	2.339	16
werk	7.981	53
uitkering UWV	1.261	8
anders / onbekend	1.175	8
totaal	15.043	100

bron: DIA, bewerking O+S

Kleine veranderingen in uitstroom naar herkomstgroep

De enige herkomstgroep waarvan het aantal minima dat uitstroomt substantieel is toegenomen zijn de autochtonen. In 2009 stroomden 5.282 autochtone minima uit tegenover 4.962 in 2009. Dit is een toename van 320 (6%). Ruim een derde (35%) van de totale uitstroom bestaat hiermee uit autochtone minima. Bij de Turken, Marokkanen en minima van overige niet westerse herkomst is een duidelijke afname van het aantal uitstromers te zien.

Tabel 1.9.5 Uitstroom door verhoging inkomen naar herkomstgroep, 2009 en 2010

	2009		2010		verschil 2010-2009	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Surinamers/Antillianen	2.692	18	2689	18	- 3	- 0
Turken/Marokkanen	3.793	25	3601	24	- 192	- 5
overig niet-westers	2.145	14	2018	13	- 127	- 6
westerse allochtonen	1.449	10	1453	10	+ 4	+ 0
autochtonen	4.962	33	5282	35	+ 320	+ 6
totaal	15.041	100	15.043	100	+ 2	+ 0

bron: DIA, bewerking O+S

Verschil in uitstroom op basis van duur op het minimum groter dan in 2009

In de volgende tabel zijn drie groepen minima onderscheiden naar duur op het minimum. In de eerste cijferkolom is van elke groep weergegeven het aandeel minima dat niet is uitgestroomd. In de kolommen daarna zijn de uitstroompercentages per categorie (verhuisd, overleden, inkomensverbetering) weergegeven.

Tabel 1.9.6 Uitstroom in procenten naar duur op het minimum, 2010

	minima in 2009 en 2010	uit Amsterdam verhuisd	verhuisd naar instituut	overleden	inkomens- verbetering	totaal
t/m 1 jaar	66	6	1	0	28	100
vanaf 1 t/m 3 jaar	78	3	1	1	18	100
langer dan 3 jaar	89	2	0	1	8	100
gemiddeld	85	3	0	1	11	100

bron: DIA, bewerking O+S

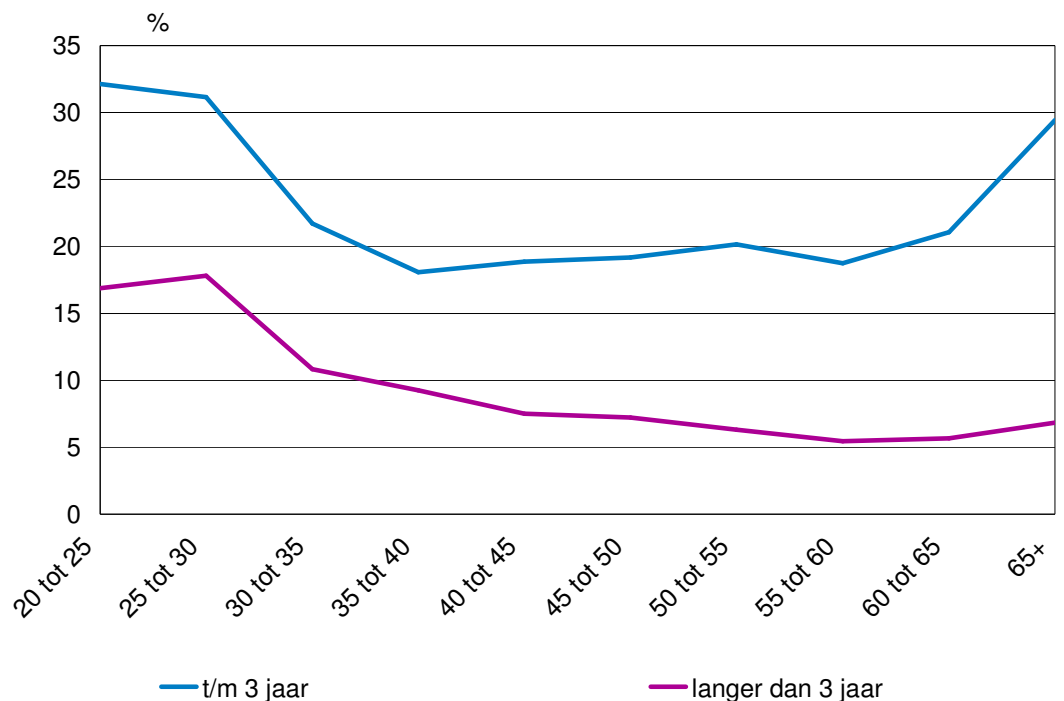
De uitstroom als gevolg van inkomensverbetering is het hoogst onder minima die tot en met 1 jaar van een minimuminkomen leven (28%). Hoe langer minima op het minimum leven, hoe kleiner de kans dat ze uitstromen op basis van inkomensverbetering. Van de minima die vanaf 1 t/m3 jaar op het minimum leven stroomt 18% uit door inkomensverbetering en voor langdurige minima daalt dit percentage naar 8%.

Kans op uitstroom naar duur op het minimum en leeftijd

In figuur 1.9.7 zijn de uitstroompercentages per leeftijdsgroep weergegeven. Alleen de uitstroom door inkomensverbetering is weergegeven. Omdat de kans op uitstroom van langjarige minima kleiner is dan van minima die kort op het minimum leven, is er onderscheid gemaakt tussen minima die korter en minima die langer dan 3 jaar op het minimum leven.

Het eerste wat opvalt in deze grafiek is het in de vorige alinea besproken verschil tussen langdurige minima en personen die nog geen 3 jaar op het minimum zitten. Voor alle leeftijdsgroepen veel groter voor de personen die minder dan drie jaar op het minimum zitten dan voor langdurige minima. Het percentage 65-plussers dat t/m 3 jaar op het minimum zit dat uitstroomt is relatief groot (29%).

Figuur 1.9.7 Percentage van de minima dat als gevolg van inkomensverbetering is uitgestroomd naar leeftijdsgroepen, 2010 (procenten)

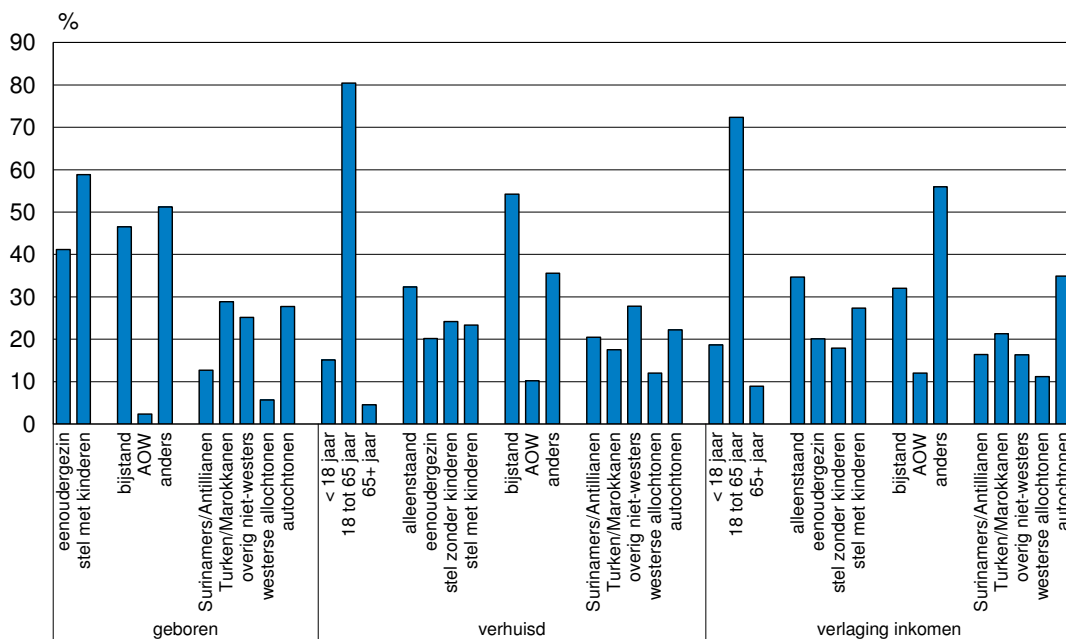

bron: DIA, bewerking O+S

1.10 Instroom van minima naar achtergrondkenmerken

In figuur 1.10.1 is te zien hoe de instroom van minima in 2010 is samengesteld naar achtergrondkenmerken. De belangrijkste kenmerken worden beschreven en als er sprake is van verschillen tussen 2010 en 2009 worden deze in de tekst toegelicht.

Figuur 1.10.1 Samenstelling instroom van minima, 2010

bron: DIA, bewerking O+S

Bijna helft van baby's geboren in eenoudergezin

In 2010 werden 1.217 baby's in een minimahuishouden geboren, 271 minder dan in 2009. Zes van de tien (59%) worden in een meerpersoonshuishouden geboren, de andere baby's (41%) worden in een eenoudergezin geboren. In 2009 werd nog 43% van de minimababy's in een eenoudergezin geboren. In 2009 was 23% van de baby's van Marokkaanse herkomst, in 2010 21%. Omgekeerd is het aandeel minimababy's van overig niet westerse herkomst met twee procentpunt gestegen.

Opnieuw minder minima naar Amsterdam verhuist

In 2010 zijn er 3.017 minima naar Amsterdam verhuist, 137 minder dan in 2009. In 2008 waren het er nog eens bijna 200 meer. In vergelijking met 2009 zijn er vooral minder stellen met kinderen naar de stad verhuist, namelijk 736 in plaats van 1.012 (- 27%). Hierdoor is ook het aantal naar Amsterdam verhuisde minderjarige minima gedaald van 705 naar 442 (- 37%). Naast de 3.017 minima die naar Amsterdam zijn verhuist, zijn er ook 517 minima vanuit een instituut verhuist. De meerderheid is tussen de 18 en 65 (63%) en heeft bijstand als belangrijkste bron van inkomen (58%).

Verlaging inkomen: toename instroom AOW'ers

Zoals als aangegeven bestaat het grootste deel van de instroom uit personen van wie het inkomen verlaagd is (78%). Dit betreft in 2010 16.818 personen, tegenover 15.489 personen in 2009 en 12.784 in 2008. Wat vooral opvalt is de toename van het aantal

AOW'ers⁵ dat instroomt, van 1.301 in 2009 naar 2.021 in 2010 (+ 55%). Van 2008 op 2009 daalde het aantal ingestroomde AOW'ers en die trend zet dus niet door.

Binnen de verschillende leeftijdsgroepen is er een daling te zien in het aandeel 18-65 jarigen dat instroom (van 76% naar 72%) en een stijging van het aantal 65-plussers conform de stijging van de instroom van AOW'ers (van 9% naar 6%).

1.11 Achtergronden in- en uitstroom van minima door inkomensverandering: verandering huishouden

In deze paragraaf wordt verder ingegaan op de in- en uitstroom van Amsterdamse minima door inkomensverandering. Zoals eerder opgemerkt is bij ruim de helft (53%) van de uitstroom door verhoging van het inkomen werk de belangrijkste bron van inkomen van het huishouden (zie tabel 1.9.4). Er zijn geen gegevens beschikbaar over de belangrijkste bron van inkomen in 2009 van in 2010 ingestroomde minima, maar het is waarschijnlijk dat in een aanzienlijk deel van de gevallen verlies van werk meegespeeld heeft.

Hoewel we het in de voorgaande paragrafen over in- en uitstroom, en overigens ook in deze paragraaf, over personen hebben, is het huishouden waarin deze personen leven van belang voor de vraag of zij tot de minima worden gerekend of niet. Daarom werd er in de voorgaande paragrafen ook gerapporteerd over de belangrijkste bron van inkomen *van het gehele huishouden* van minima. Een toe- of afname van het huishoudinkomen hangt niet alleen af van het inkomen van de persoon zelf, maar bijvoorbeeld ook van het inkomen van een partner. En de komst van kinderen kan ook invloed hebben op het inkomen. Bij een op de twintig Amsterdammers (5%) die in 2009 18 jaar of ouder waren veranderde de huishoudsamenstelling in 2010 (zie tabel 1.11.1). Zowel de instroom als de uitstroom van minima door inkomensverandering blijkt samen te hangen met een verandering in de huishoudsamenstelling. Van de 13.564 volwassen Amsterdammers die van 2009 op 2010 minima werden door inkomensdaling veranderde bij 2.023 (15%) de huishoudsamenstelling. Tegelijkertijd veranderde bij 16% van de 11.736 volwassen Amsterdammers die uitstroonden door inkomensverbetering de huishoudsamenstelling. Onder diegenen die beide jaren niet (5%) of wel (2%) tot de minima behoorden ligt dit percentage duidelijk lager. De conclusie is dus dat verandering van huishoudsamenstelling samenhangt met inkomensverandering en op die manier zowel tot instroom als uitstroom kan leiden.

⁵ Het aandeel ingestroomde minima dat van een AOW uitkering leeft is hoger dan het aandeel 65-plussers. Dit komt doordat ook 65-minners in huishoudens met een inkomen uit AOW leven.

Tabel 1.11.1 Aantal en aandeel Amsterdammers van 18 jaar en ouder die in 2009 en 2010 in Amsterdam woonden dat in 2010 tot een ander huishoudtype behoort dan in 2009 naar huishoudtype

huishoudtype 2009	bovenminima 2009 en 2010		minima 2009 en 2010		instroom 2010 door inkomensdaling		uitstroom 2010 door inkomensverbetering		totaal	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
alleenstaand	7.645	4	365	1	957	15	170	4	9.137	4
eenoudergezin	1.903	6	312	2	181	11	471	22	2.867	5
stel zonder kinderen	9.186	6	438	2	625	22	571	25	10.820	7
stel met kinderen	3.851	3	389	2	260	11	672	22	5.172	3
totaal ander huishouden	22.585	5	1.504	2	2.023	15	1.884	16	27.996	5
totaal zelfde huishouden	454.242	95	81.187	98	11.541	85	9.852	84	556.822	95
totaal populatie	476.827	100	82.691	100	13.564	100	11.736	100	584.818	100

bron: DIA, bewerking O+S

In het vervolg van deze paragraaf zullen we ingaan op welke veranderingen van huishoudtype de grootste invloed hebben op in- en uitstroom.

Uit tabel 1.11.2 is op te maken dat de van alle 490.391 Amsterdammers van 18 jaar en ouder die in 2009 nog niet tot de minima behoorden er in 2010 13.564 (3%) tot de minima worden gerekend. Los van het feit of men van huishoudsamenstelling verandert of niet hebben eenoudergezinnen (5%) en alleenstaanden (4%) een grotere kans om in te stromen dan stellen zonder of met kinderen (beide 2%).

De kans om in 2010 in te stromen is voor personen die van de huishoudsamenstelling zijn veranderd (8%) vier keer zo groot als voor personen die niet van huishoudsamenstelling zijn veranderd (2%). Voor eenoudergezinnen is de kans bijna twee keer zo groot, voor de andere huishoudtypen gemiddeld ruim 3,5 keer zo groot.

Tabel 1.11.2 Aantal en aandeel Amsterdammers van 18 jaar en ouder die in 2009 niet tot de minima behoorden dat instroomt door inkomensverlaging naar huishoudtype in 2009 en huishoudenverandering in 2010*

huishoudtype 2009	zelfde type huishouden in 2010		ander type huishouden in 2010		totaal	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
alleenstaand	5.640	3	957	11	6.597	4
eenoudergezin	1.529	5	181	9	1.710	5
stel zonder kinderen	2.159	2	625	6	2.784	2
stel met kinderen	2.213	2	260	6	2.473	2
totaal instroom inkomensverlaging	11.541	2	2.023	8	13.564	3
totaal populatie	465.783	100	24.608	100	490.391	100

* Personen wonen in Amsterdam in 2009 en 2010

bron: DIA, bewerking O+S

Zoals te verwachten heeft niet elke huishoudenverandering dezelfde invloed op de kans om in te stromen (zie tabel 1.11.3). Alleenstaanden die een kind krijgen hebben de grootste kans om minima te worden: drie van de tien alleenstaanden die een kind kregen stroomden

in (29%). In zijn algemeenheid valt op dat de personen die kinderen krijgen de grootste kans hebben om minima te worden. Van de personen die in 2010 alleenstaande ouder werden stroomde 15% in en van de personen die vanuit een andere huishoudsamenstelling in een huishouden met partner en kind terecht kwamen 16%.

Tabel 1.11.3 Aandeel Amsterdammers van 18 jaar en ouder die in 2009 niet tot de minima behoorden en van huishouden veranderden dat instroomt door inkomensverlaging naar huishoudtype in 2009 en 2010 (procenten)*

huishoudtype 2009	huishoudtype 2010				totaal
	alleenstaand	eenoudergezin	stel zonder kinderen	stel met kinderen	
alleenstaand	-	29	8	19	11
eenoudergezin	6	-	9	11	9
stel zonder kinderen	5	19	5	15	6
stel met kinderen	4	10	5	-	6
totaal instroom	5	15	7	16	8

* Personen wonen in Amsterdam in 2009 en 2010

bron: DIA, bewerking O+S

Van alle 94.427 Amsterdammers van 18 jaar en ouder die in 2009 tot de minima behoorden zijn er in 2010 11.736 (12%) uitgestroomd door inkomensverhoging (zie tabel 1.11.4). Los van het feit of men van huishoudsamenstelling verandert of niet hebben stellen zonder kinderen een relatief grote kans om uit te stromen (17%).

De kans om in 2010 uit te stromen is voor personen die van de huishoudsamenstelling zijn veranderd (56%) ongeveer vijf keer zo groot als voor personen die niet van huishoudsamenstelling zijn veranderd (11%). Voor alleenstaanden is de kans ongeveer drie keer zo groot en voor stellen zonder kinderen vier keer zo groot. Stellen met kinderen hebben een zes keer zo grote kans en voor eenoudergezinnen betreft het een verzevenvoudiging van de kans.

Tabel 1.11.4 Aantal en aandeel Amsterdammers van 18 jaar en ouder die in 2009 tot de minima behoorden dat uitstroomt door inkomensverhoging naar huishoudtype in 2009 en huishoudenverandering in 2010*

huishoudtype 2009	zelfde type huishouden in 2010		ander type huishouden in 2010		totaal	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
alleenstaand	4.103	11	170	32	4.273	12
eenoudergezin	1.671	9	471	60	2.142	11
stel zonder kinderen	1.684	14	571	57	2.255	17
stel met kinderen	2.394	10	672	63	3.066	13
totaal uitstroom inkomensverhoging	9.852	11	1.884	56	11.736	12
totaal populatie	91.039	100	3.388	100	94.427	100

* Personen wonen in Amsterdam in 2009 en 2010

bron: DIA, bewerking O+S

Zagen we dat de kans om minima te worden groter is als men kinderen krijgt, de kans om uit te stromen blijkt veruit het grootst te zijn als men vanuit een huishoudsamenstelling met kinderen belandt in een huishoudsamenstelling zonder kinderen (zie tabel 1.11.5). Zo stromen 253 van de 296 (85%) alleenstaande ouders die alleenstaand worden uit, 82% van de personen die vanuit een gezinssituatie gaan samenwonen met een partner zonder kind(eren) en 81% van de personen die alleenstaand worden vanuit een gezinssituatie.

Tabel 1.11.5 Aandeel Amsterdammers van 18 jaar en ouder die in 2009 tot de minima behoorden en van huishouden veranderden dat uitstroomt door inkomensverhoging naar huishoudtype in 2009 en 2010 (in procenten)*

huishoudtype 2009	huishoudtype 2010				totaal
	alleenstaand	eenoudergezin	stel zonder kinderen	stel met kinderen	
alleenstaand	-	32	30	41	32
eenoudergezin	85	-	77	30	60
stel zonder kinderen	56	57	58	58	57
stel met kinderen	81	38	82	-	63
totaal uitstroom	70	39	54	35	56

* Personen wonen in Amsterdam in 2009 en 2010

bron: DIA, bewerking O+S

Conclusie

Het is duidelijk dat verandering van de huishoudsamenstelling veelal leidt tot inkomensverandering en daarmee indirect invloed heeft op de in- en uitstroom van minima. Om precies te zijn is de kans om in 2010 in te stromen voor personen die van de huishoudsamenstelling zijn veranderd vier keer zo groot als voor personen die niet van huishoudsamenstelling zijn veranderd (8% tegenover 2%). De kans om uit te stromen is voor personen die van de huishoudsamenstelling zijn veranderd ongeveer vijf keer zo groot als voor personen die niet van huishoudsamenstelling zijn veranderd (56% tegenover 11%). In zijn algemeenheid valt op dat de personen die kinderen krijgen de grootste kans hebben om minima te worden, terwijl de kans om uit te stromen veruit het grootst blijkt te zijn als men vanuit een huishoudsamenstelling met kinderen terecht komt in een huishoudsamenstelling zonder kinderen.

1.12 In- en uitstroom van minima per stadsdeel

In de voorgaande paragrafen is al ingegaan op de verhuizing van minima in en uit Amsterdam. Nog niet aan bod kwamen de verhuizingen van minima tussen Amsterdamse stadsdelen. Per stadsdeel is er een dynamiek die bestaat uit inkomensverandering, verhuizingen binnen en buiten de stad en overlijden/geboorte. Het resultaat van deze totale in- en uitstroom wordt hieronder beschreven.

Dynamiek van minima tussen stadsdelen

In de stad als geheel steeg het aantal personen dat tot de minima behoort het afgelopen jaar met 1.629. In de volgende tabel zijn de totale in- en uitstroom per stadsdeel weergegeven. Onder de totale instroom vallen: naar het stadsdeel verhuisde minima, uit een instituut verhuisde minima, mensen die hun huishoudinkomen zagen dalen tot onder het minimum en geboortes in minimagezinnen. Onder de totale uitstroom vallen

verhuizingen van minima vanuit het stadsdeel, naar een instituut verhuisde minima, mensen die hun inkomen zagen stijgen en overleden minima.

Tabel 1.12.1 In- en uitstroom van minima per stadsdeel (inclusief verhuizingen binnen de stad), 2010 (personen)

	minima 2009	minima 2010	instroom 2010	uitstroom 2010	saldo 2010 (abs.)	saldo 2010 (%)
Centrum	8.324	8.519	1.846	1.651	+ 195	+ 2%
Westpoort	42	54	25	13	+ 12	*
West	25.895	26.060	4.406	4.241	+ 165	+ 1%
Nieuw-West	26.569	26.690	3.928	3.807	+ 121	+ 0%
Zuid	15.495	15.960	3.338	2.873	+ 465	+ 3%
Oost	22.057	22.475	3.844	3.426	+ 418	+ 2%
Noord	17.973	18.201	3.005	2.777	+ 228	+ 1%
Zuidoost	19.205	19.230	3.393	3.368	+ 25	+ 0%
Amsterdam	135.560	137.189	-	-	+ 1.629	+ 1%

* buiten beschouwing i.v.m. kleine aantallen

bron: DIA, bewerking O+S

In alle stadsdelen is het saldo van in- en uitstroom in 2010 positief, ook in stadsdelen als Zuidoost, West en Noord, waar in 2009 nog een negatief saldo te zien was. De stijging van het aantal minima als percentage van het totaal aantal minima in het stadsdeel was het grootst in Zuid (+ 3%), gevolgd door Oost en Centrum (+2%). De kleine stijging van het aantal minima in Zuidoost (+25) is verwaarloosbaar ten opzichte van het totaal aantal minima in het stadsdeel.

Samenvatting verhuisdynamiek binnen Amsterdam

In 2010 zijn 2.216 minima binnen Amsterdam naar een ander stadsdeel verhuisd (zie tabel 1.11.2). Van de zeven stadsdelen hebben er vier een positief saldo, waarbij Nieuw-West het grootste positieve verhuissaldo heeft (+165). Het grootste deel van dit positieve saldo ontstaat door een netto verhuisstroom van 114 minima vanuit stadsdeel West naar stadsdeel Nieuw-West. Hierdoor is stadsdeel West van de drie stadsdelen met een negatief saldo het stadsdeel met het grootste saldo verhuizende minima (-181). De top vijf van netto verhuisstromen van het ene naar het andere stadsdeel bestaat verder uit verhuizingen van Oost naar Zuid (56), van Zuidoost naar Nieuw-West (37), van West naar Noord (36) en van Nieuw-West naar Centrum (27).

Tabel 1.12.2 Verhuizingen van minima tussen stadsdelen, 2010 (personen)

	instroom	uitstroom	saldo
Centrum	258	212	+ 46
Westpoort	5	5	0
West	352	533	- 181
Nieuw-West	435	270	+ 165
Zuid	406	331	+ 75
Oost	314	369	- 55
Noord	283	227	+ 56
Zuidoost	163	269	- 106
totaal	2.216	2.216	-

bron: DIA, bewerking O+S

1.13 Verhuisdynamiek nationaal en internationaal

In 2010 verhuisden er 3.017 minima naar Amsterdam, dat is iets minder dan in 2009 (3.154). Zes van de tien (62%) woonden voor de verhuizing in het buitenland. In 2009 betrof dit minder dan de helft (46%). Het aandeel minima immigranten uit de traditionele immigratielanden Suriname, Marokko, Antillen en Turkije is afgenomen van 31% in 2009 naar 19% in 2010. Van de overige niet-westers landen heeft Somalië met 9% het grootste aandeel. De minima die vanuit een andere Nederlandse gemeente naar Amsterdam zijn verhuisd, komen het vaakst uit Almere (16%), Zaanstad (8%) en Diemen (7%).

In 2010 zijn er 3.524 Amsterdamse minima verhuisd uit de stad. Dit zijn er 807 minder dan in 2009 (4.331). Bijna de helft (47%) is geëmigreerd en de andere helft (53%) is verhuisd naar een andere gemeente in Nederland. De vijf populairste gemeenten zijn gemeenten in de regio: Almere (9%), Zaanstad (9%), Amstelveen (8%), Haarlemmermeer (4%) en Purmerend (4%).

1.14 Saldo van in- en uitstroom

In deze paragraaf wordt het saldo van in- en uitstroom besproken. Allereerst wordt het huidige saldo van in- en uitstroom naar hoofdkenmerken vergeleken met voorgaande jaren. In het tweede deel van de paragraaf wordt het saldo voor enkele achtergrondkenmerken beschreven.

Meer instroom dan uitstroom van minima

Sinds 2003 is het aantal minima dat uit de stad vertrekt, ieder jaar groter in omvang dan het aantal minima dat naar Amsterdam verhuist. Ook in 2010 zijn er 507 meer minima uit Amsterdam vertrokken dan er naartoe verhuisd zijn. Dit is wel het kleinste saldo sinds 2003. Verder verhuizen er meer minima naar dan uit instituten (- 90).

Tabel 1.14.1 Saldo in- en uitstroom van minima naar oorzaak, 2005-2010

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
verhuizing naar/uit Amsterdam	- 2.478	- 2.291	- 1.524	- 1.806	- 1.177	- 507
geboorte/sterfte	516	503	434	307	285	+ 451
daling/stijging inkomen	241	1.992	1.373	- 3.932	448	+ 1.775
verhuizing uit/naar instituut	- 324	- 248	- 362	- 52	- 2	- 90
totale dynamiek	- 2.045	- 44	- 79	- 5.483	- 446	+ 1.629

bron: DIA, bewerking O+S

De daling van het aantal personen dat tot de minima behoort als gevolg van verhuizingen wordt gecompenseerd doordat er meer minima worden geboren dan er sterven (+ 451) en vooral doordat meer personen hun inkomen zagen dalen dan stijgen (+ 1.775). De totale dynamiek resulteert in een stijging van het aantal minima met 1.629 personen.

Aantal minima met bijstand neemt toe (+3%)

In Tabel 1.14.2 wordt een overzicht gegeven van de in- en uitstroom van minima naar de belangrijkste bron van inkomen van het huishouden. Wat opvalt is dat het aantal minima met bijstand is toegenomen (+ 3%), terwijl het aantal minima met werk of een UWV uitkering is afgenomen (beide -2%).

In totaal zijn 7.864 Amsterdammers met bijstand als belangrijkste bron van inkomen in 2010 minima geworden (instroom), terwijl 4.265 Amsterdammers die in 2009 nog tot de minima werden gerekend met bijstand als bron van inkomen zijn uitgestroomd. Daarnaast zijn onder de groep Amsterdammers die zowel in 2009 als in 2010 minima waren per saldo 1.585 minder met bijstand als bron van inkomen. In totaal levert dit een toename van 2.014 minima met bijstand op.

Tabel 1.14.2 In- en uitstroom van minima naar belangrijkste bron van inkomen van het huishouden, 2010 (personen)

	minima 2009	minima 2010	saldo (abs.)	saldo (%)	instroom 2010	uitstroom 2010	saldo andere bron
bijstand	61.451	63.465	+ 2.014	+ 3%	7.864	4.265	- 1.585
aow	21.717	21.795	+ 78	+ 0%	2.408	3.487	+ 1.157
werk	29.655	28.959	- 696	- 2%	8.121	9.028	+ 211
UWV uitkering	11.075	10.885	- 190	- 2%	1.543	1.538	- 195
anders/onbekend	11.662	12.085	+ 423	+ 4%	1.633	1.622	+ 412
Amsterdam	135.560	137.189	+ 1.629	+ 1%	21.569	19.940	-

bron: DIA, bewerking O+S

Toename aantal minima in meerpersoonshuishoudens zonder kinderen

Van alle minima leven er relatief weinig in een meerpersoonshuishouden zonder kinderen (zie tabel 1.14.3), maar van 2009 op 2010 is dit type huishouden percentueel gezien wel het meest toegenomen (+ 6%). Ook het aantal alleenstaanden is toegenomen, van 38.722 tot 39.755 (+ 3%), terwijl het aantal eenoudergezinnen en meerpersoonshuishoudens met kinderen (licht) is afgenomen. Verder valt op dat hoewel er nog altijd duidelijk meer vrouwen dan mannen tot de minima behoren, het verschil afneemt. Dit wordt veroorzaakt door zowel een grotere instroom als een kleinere uitstroom van mannen dan vrouwen.

Ten slotte is in tabel 1.14.3 een overzicht te vinden van de in- en uitstroom van de verschillende leeftijdsgroepen. Hier valt vooral de toename van het aantal 18-64 jarige minima op. Tot het 'saldo overig' worden alle minima gerekend die van 2009 op 2010 tot een andere leeftijdscategorie zijn gaan behoren. Zo valt te verklaren dat er ondanks een grotere instroom dan uitstroom van minderjarige minima er toch een afname van het aantal minderjarige minima te zien is: 1.503 in 2009 17-jarige minima behoren in 2010 tot de 18-64 jarigen.

Tabel 1.14.3 In- en uitstroom van minima naar sekse, leeftijd en huishoudtype 2010 (personen)

sekse	minima 2009	minima 2010	saldo (abs.)	saldo (%)	instroom 2010	uitstroom 2010	saldo overig
man	62.473	63.928	+ 1.455	+ 2%	10.980	9.526	+ 1
vrouw	73.087	73.261	+ 174	+ 0%	10.589	10.414	- 1
leeftijd							
0-17 jaar	37.116	36.312	- 804	- 2%	4.886	4.187	- 1.503
18-64 jaar	81.497	83.988	+ 2.491	+ 3%	15.018	13.199	+ 672
65+ jaar	16.947	16.889	- 58	- 0%	1.665	2.554	+ 831
soort huishouden							
alleenstaand	38.722	39.755	+ 1.033	+ 3%	6.967	6.044	+ 110
eenouder gezin	39.745	39.715	- 30	- 0%	4.593	4.612	- 11
meerpers. zonder kind	14.313	15.167	+ 854	+ 6%	3.865	3.089	+ 78
meerpers. met kind	42.780	42.552	- 228	- 1%	6.144	6.195	- 177
Amsterdam totaal	135.560	137.189	+ 1.629	+ 1%	21.569	19.940	-

bron: DIA, bewerking O+S

Sterkste toename onder westerse en overig niet-westerse allochtonen

Ter afsluiting van deze paragraaf wordt ingegaan op de verschillen tussen in- en uitstroom tussen verschillende herkomstgroepen. Op Surinaamse minima na, laten alle herkomstgroepen een netto stijging zien. Deze stijging is relatief groot bij overige niet-westerse allochtonen en westerse allochtonen (+ 4%).

Tabel 1.14.4 In- en uitstroom van minima naar herkomstgroep, 2010 (personen)

	minima 2009	minima 2010	saldo (abs.)	saldo (%)	instroom 2010	uitstroom 2010	saldo overig
Surinamers	19.295	19.157	- 138	- 1%	2.925	3.056	-7
Antillianen	3.380	3.440	+ 60	+ 2%	702	642	+ 0
Turken	12.820	12.912	+ 92	+ 1%	1.598	1.501	- 5
Marokkanen	28.010	28.055	+ 45	+ 0%	2.959	2.899	- 15
ov. niet-w. allochtonen	23.711	24.774	+ 1.063	+ 4%	4.030	2.978	+ 11
westerse allochtonen	11.350	11.777	+ 427	+ 4%	2.371	1.941	- 3
autochtonen	36.994	37.061	+ 67	+ 0%	6.981	6.923	+ 9
onbekend	0	13	+ 13	-	3	0	+ 10
Amsterdam	135.560	137.189	+ 1.629	+ 1%	21.569	19.940	-

bron: DIA, bewerking O+S

2 Voorzieningen

Voor Amsterdammers met een laag inkomen bestaan er diverse voorzieningen om hun financiële lasten te verlichten of hun inkomen te verhogen. In dit hoofdstuk wordt steeds een korte beschrijving gegeven per regeling. Daarna wordt er een overzicht gegeven van het bereik van de regelingen waarvan voldoende gegevens bekend zijn. Het bereik van een voorziening betreft het aandeel minimahuishoudens uit de doelgroep van de betreffende voorziening dat er gebruik van maakte.

$\text{bereik} = \frac{\text{aantal huishoudens dat voorziening gebruikt}}{\text{aantal huishoudens dat recht heeft op voorziening}}$

Vanwege het ontbreken van gegevens zijn de Woonkostenbijdrage en de Huurtoeslag niet opgenomen in deze monitor. In het geval van de Schuldhulpverlening, het Fonds bijzondere Noden, de Rentesubsidie en het Jeugdsportfonds baseert de Armoedemonitor zich op informatie van derden, bij de overige voorzieningen zijn op huishoudens- en persoonsniveau achtergrondgegevens bekend.

2.1 Langdurigheidstoeslag

Doel	Huishoudens die lange tijd van het sociaal minimum moeten rondkomen extra ondersteunen.
Doelgroep	Huishoudens (waarvan het oudste lid tussen de 23 en 65 jaar is) die minimaal drie jaar leven van een inkomen tot het bijstandsniveau en die geen of weinig inkomen uit werk hebben.
Methode	Rechthebbenden worden zoveel mogelijk aangeschreven door de Dienst Werk en Inkomen. Wie niet is aangeschreven kan zelf een verzoek indienen.
Partners	Dienst Werk en Inkomen (DWI), UWV.

De Langdurigheidstoeslag is een jaarlijkse uitkering voor huishoudens die drie jaar of langer van het minimum leven. De aanvrager van de Langdurigheidstoeslag moet tussen de 23 en 65 jaar zijn en mag niet te veel inkomsten uit werk of een WW- uitkering hebben. De aanvrager moet zich hebben ingespannen om werk te vinden. De uitkering is in 2010 voor een (echt)paar € 520, voor een alleenstaande ouder € 468 en voor een alleenstaande € 364.

In 2010 hebben ongeveer een gelijk aantal minimahuishoudens (24.991 huishoudens) gebruik gemaakt van de Langdurigheidstoeslag als in 2009 (24.945 huishoudens). Aangezien sinds 2009 de Knipkaart opgegaan is in de Langdurigheidstoeslag wordt in de vergelijking met de jaren voor 2009 uitgegaan van het aantal minimahuishoudens dat de Langdurigheidstoeslag danwel een Knipkaart ontving. Het totaal uitgekeerde bedrag in 2010 is ruim tien miljoen euro.

Tabel 2.1.1 Langdurigheidstoeslag/Knipkaart, 2006-2008, en Langdurigheidstoeslag, 2009, 2010

	huishoudens (abs.)	totaal uitgekeerd bedrag (€)	gemiddeld bedrag (€)
2006	30.211*	7.406.406*	206
2007	27.876*	9.611.675*	345
2008	25.643*	10.782.106*	420
2009	24.945	8.071.950	324
2010	24.991	10.226.651	409

* gebruikers Langdurigheidstoeslag + Knipkaart

bron: DWI, bewerking O+S

Omdat het aantal huishoudens dat aanspraak kon maken op de Langdurigheidstoeslag is gedaald, maar het aantal gebruikers ongeveer gelijk is gebleven, is het bereik van de voorziening gestegen: van 59% in 2009 tot 64% in 2010 (zie tabel 2.1.2).

Het bereik van de voorziening is relatief hoog onder alleenstaanden.

Tabel 2.1.2 Aandeel minimahuishoudens met Langdurigheidstoeslag/Knipkaart onder landurige (3+) minimahuishoudens waarvan de oudste persoon jonger is dan 65 jaar, naar soort huishouden, herkomstgroep van de oudste persoon in het huishouden en bron van inkomen, 2008-2010 (procenten)

soort huishouden	2008*	2009**	2010**
alleenstaand	54	63	68
eenoudergezin	50	61	65
twee of meer volwassenen zonder kinderen	43	52	57
twee of meer volwassenen met kinderen	39	49	54
herkomstgroep			
Surinamers	47	58	63
Antillianen	47	58	61
Turken	46	58	65
Marokkanen	48	58	63
overige niet-westerse allochtonen	49	58	62
westerse allochtonen	51	60	64
autochtonen	53	62	67
totaal DIA	50	59	64

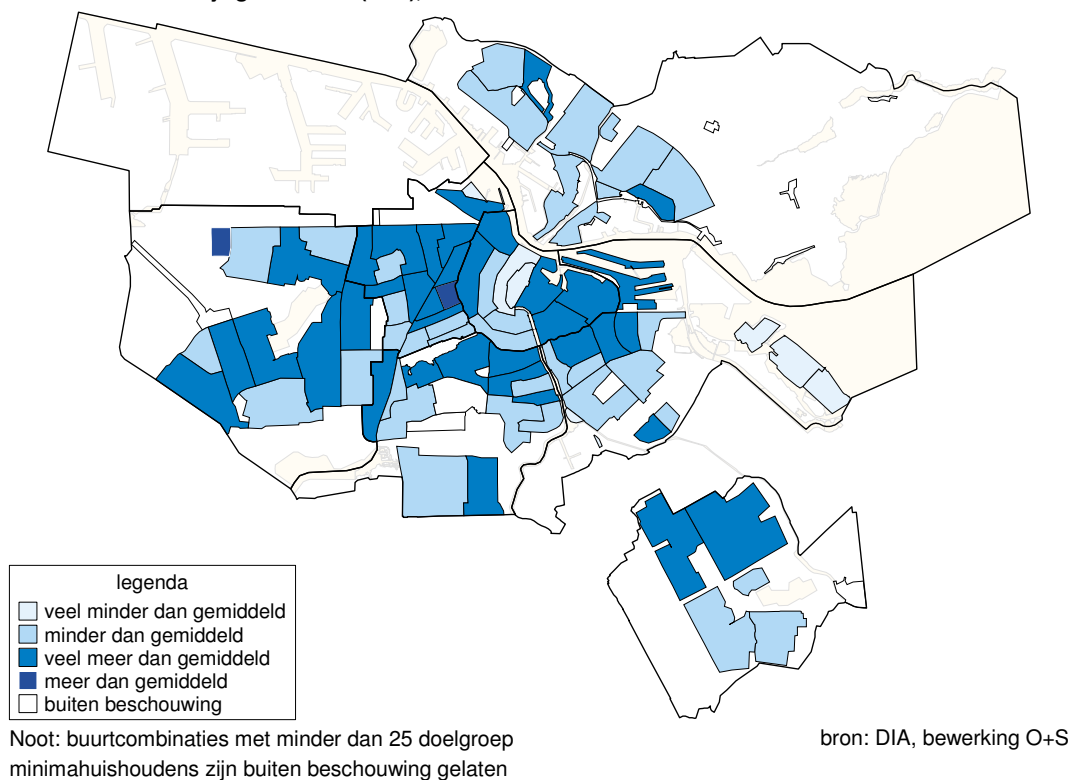
* Langdurigheidstoeslag/Knipkaart ** Landurigheidstoeslag

bron: DIA, bewerking O+S

Bereik van de Langdurigheidstoelage naar buurten

In figuur 2.1.3 is te zien dat het bereik van de Langdurigheidstoelage veel minder dan gemiddeld is in de buurten De Omval (6%), Houthavens (37%), Burgwallen-Nieuwe Zijde (46%), IJburg Zuid (53%), Burgwallen-Oude Zijde (55%) en IJburg West (55%). In de buurt Eendracht (77%) en in de Da Costabuurt (73%) ligt het bereik van deze voorziening duidelijk boven het gemiddelde.

Figuur 2.1.3 Bereik Langdurigheidstoelage onder langdurige (3+) minimahuishoudens tot 65 jaar t.o.v. stedelijk gemiddelde (64%), 2010

2.2 Plusvoorziening 65+

Doel	Ouderen die lange tijd van het sociaal minimum moeten rondkomen extra ondersteunen.
Doelgroep	Zelfstandig wonende ouderen die drie jaar of langer moeten rondkomen van een inkomen tot 110% van het bijstandsniveau.
Methode	Rechthebbenden worden zoveel mogelijk aangeschreven door de Dienst Werk en Inkomen. Wie niet is aangeschreven, kan zelf een verzoek indienen.
Partners	Dienst Werk en Inkomen

Ouderen die langdurig van een minimuminkomen leven kunnen sinds 2004 jaarlijks een extra uitkering ontvangen via de Plusvoorziening 65+. In 2010 hebben 11.076 65+ huishoudens deze uitkering ontvangen, 589 (5%) minder dan in 2009.

Tabel 2.2.1 Plusvoorziening 65+, 2004-2010

	huishoudens (abs.)	totaal uitgekeerd bedrag (€)	Gemiddeld bedrag (€)
2004	6.986	1.237.000	177
2005	6.783	1.215.000	179
2006	9.167	3.480.704	380
2007	10.108	3.710.595	367
2008	10.745	3.999.899	372
2009	11.665	4.634.468	397
2010	11.076	4.457.179	402

bron: DWI, bewerking O+S

In 2010 is er in totaal bijna € 4,5 miljoen uitgekeerd via de Plusvoorziening 65+. Het totaal uitgekeerde bedrag is in de periode 2004-2010 bijna verviervoudigd. Belangrijkste oorzaak is een beleidswijziging: de hoogte van het uitgekeerde bedrag is in 2006 gelijkgetrokken met de hoogte van de Langdurigheidstoeslag en daardoor verdubbeld. Daarnaast nam het aantal huishoudens dat een beroep deed op de voorziening in die periode sterk toe.

In 2008 hebben zes van de tien (60%) langdurige minimahuishoudens waarvan de oudste persoon 65 jaar of ouder is gebruik gemaakt van de Plusvoorziening. In 2009 was dit aandeel gestegen naar 67% en in 2010 was dit 70%.

Tabel 2.2.2 Aandeel minimahuishoudens met Plusvoorziening 65+ onder langdurige (3+) minimahuishoudens waarvan de oudste persoon 65 jaar of ouder is, naar soort huishouden en herkomstgroep van de oudste persoon in het huishouden, 2008-2010 (procenten)

soort huishouden	2008	2009	2010
alleenstaand	61	66	71
eenoudergezin	54	63	61
twee of meer volwassenen zonder kinderen	59	70	72
twee of meer volwassenen met kinderen	47	62	65
herkomstgroep			
Surinamers	71	79	78
Antillianen	66	73	68
Turken	52	64	69
Marokkanen	60	72	74
overige niet-westerse allochtonen	60	73	75
westerse allochtonen	59	64	69
autochtonen	57	61	66
totaal DIA	60	67	70

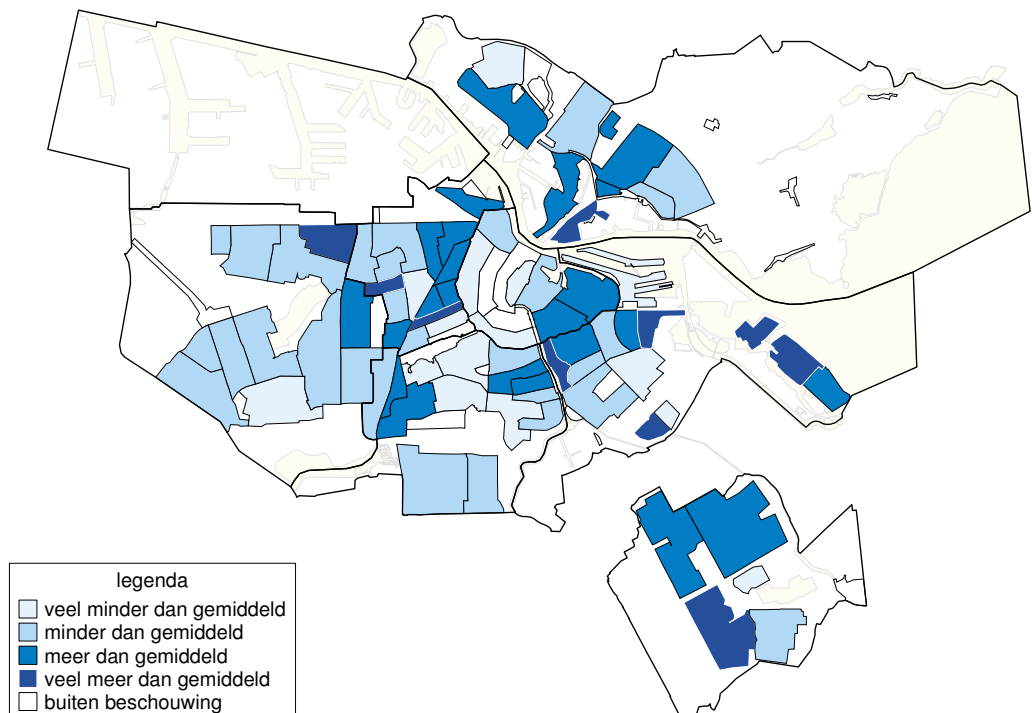
Bron: DIA, bewerking O+S

Bereik van de Plusvoorziening 65+ naar buurten

In figuur 2.2.3 is te zien dat het bereik van de Plusvoorziening 65+ veel minder dan gemiddeld is in de buurten Oostelijk Havengebied (56%), Nellestein (57%), Sloter-/Riekerpolder (58%), Middenmeer (60%), Helmersbuurt (60%), Oostzanerwerf (61%), Burgwallen-Oude Zijde (61%), Apollobuurt (61%), Willemspark (62%), Museumkwartier (63%), De Weteringschans (64%), De Krommert (64%), Scheldebuurt (65%) en in de Jordaan (65%)

In de buurten Holendrecht/Reigersbos (78%), Slotermeer-Noordoost (77%), Van Galenbuurt (77%), Betondorp (77%), IJburg West (76%), Weesperzijde (76%), Indische Buurt Oost (76%), IJplein/Vogelbuurt (76%) en in de Van Lennepbuurt (75%) ligt het bereik van deze voorziening duidelijk boven het gemiddelde.

Figuur 2.2.3 Aandeel huishoudens met Plusvoorziening 65+ onder langdurige (3+) minimahuishoudens waarvan de oudste persoon 65 jaar of ouder is t.o.v. stedelijk gemiddelde (70%), 2010

Noot: buurtcombinaties met minder dan 25 oudere langdurige minimahuishoudens zijn buiten beschouwing gelaten

bron: DIA, bewerking O+S

2.3 Scholierenvergoeding

Doel	Investeren in de toekomst van jongeren door een deel van de kosten voor school-, sport- of cultuurdeelname of kosten voor vervoer naar scholing te vergoeden.
Doelgroep	Ouder(s) of verzorger(s) die in een inkomen tot 110% van het Wettelijk Sociaal Minimum hadden, met schoolgaande kinderen onder de 18, die in Amsterdam wonen.
Methode	Rechthebbenden ontvangen automatisch bericht van Dienst Werk en Inkomen. Wie niet is aangeschreven, maar wel in aanmerking denkt te komen, kan zelf een aanvraag indienen. De tegemoetkoming in de kosten wordt toegekend in de vorm van een zogenaamd 'kluisje'. In dat kluisje staat het toegekende bedrag gedurende een schooljaar gereserveerd. Voor leerlingen in het primaire onderwijs is dat in 2010/2011 € 225, voor leerlingen in het voortgezet onderwijs € 400 per kind. Per huishouden is er één kluisje voor alle leerlingen in het gezin.
Partners	Dienst Werk en Inkomen, Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling

Voor de Scholierenvergoeding komen ouders met kinderen in zowel het basis- als voortgezet onderwijs in aanmerking. De kosten die ouders kunnen declareren zijn kosten voor leermiddelen, sport- en cultuurdeelname, zoals muziekles, theaterbezoek en dansles.

De tegemoetkoming in de kosten wordt toegekend in de vorm van een zogenaamd 'kluisje'. In dat kluisje staat het toegekende bedrag gedurende een schooljaar gereserveerd. Voor leerlingen in het primaire onderwijs is dat in het schooljaar 2010/2011 € 225, voor leerlingen in het voortgezet onderwijs € 400 per kind. Per huishouden is er één kluisje voor alle leerlingen in het gezin.

Tabel 2.3.1 Scholierenvergoeding, 2007-2010

	huishoudens (abs.)	kinderen (abs.)	uitgekeerd bedrag (€)	gemiddeld per kind (€)
2007	12.621	22.262	5.758.225	259
2008	13.209	22.910	7.332.519	320
2009	12.061	21.229	6.020.801	284
2010	11.913	20.813	6.548.661	315

bron: DWI, bewerking O+S

Het bereik van de Scholierenvergoeding onder de minimahuishoudens met kinderen in de leeftijd van 4 tot en met 17 jaar is 66%, een procentpunt hoger dan in 2009 (65%). Van de minimahuishoudens in de bijstand maakt drie kwart (75%) gebruik van de Scholierenvergoeding. Onder de doelgroep huishoudens met een baan is dit 59%.

Tabel 2.3.2 Aandeel minimahuishoudens met kinderen in de leeftijd van 4-17 jaar met Scholierenvergoeding naar soort huishouden en herkomstgroep, 2008-2010 (procenten)

soort huishouden	2008	2009	2010
eenoudergezin	71	66	68
twee of meer volwassenen met kinderen	65	63	63
herkomstgroep			
Surinamers	65	57	61
Antillianen	66	56	58
Turken	69	69	67
Marokkanen	77	75	75
overige niet-westerse allochtonen	68	63	66
westerse allochtonen	59	57	57
autochtonen	61	60	59
totaal DIA	68	65	66

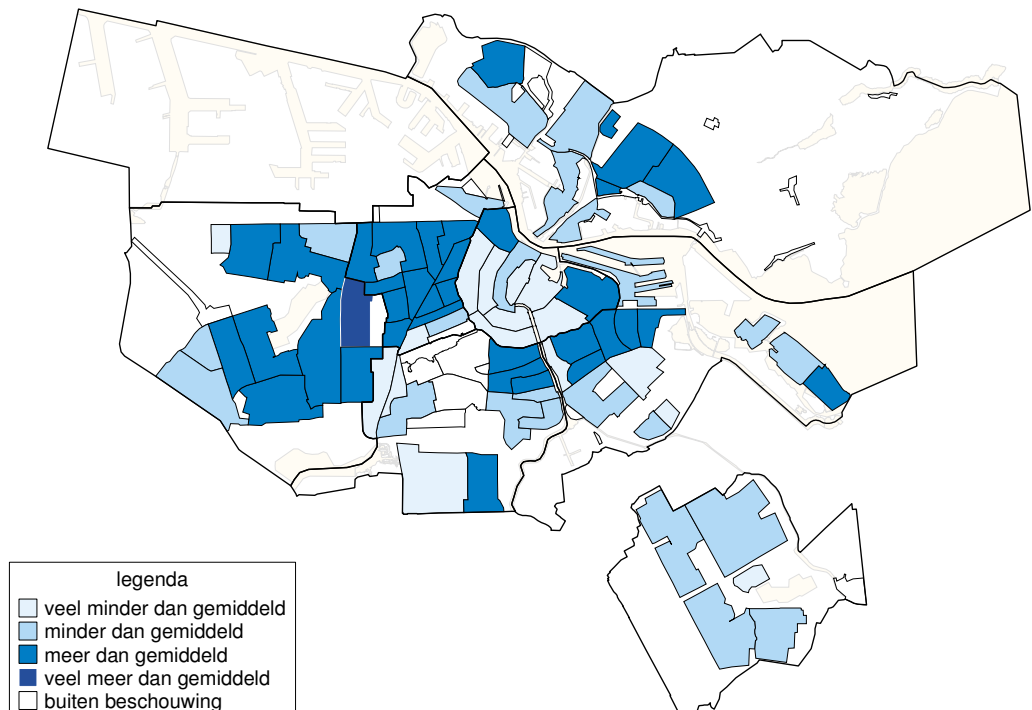
bron: DIA, bewerking O+S

Bereik van de Scholierenvergoeding naar buurten

Figuur 2.3.3 geeft het bereik weer van de Scholierenvergoeding. Het bereik is veel minder dan gemiddeld in de buurten Nellestein (39%), Grachtengordel-Zuid (40%), Grachtengordel-West (43%), Burgwallen-Oude Zijde (48%), Schinkelbuurt (50%), Jordaan (50%), Overtoomse Sluis (53%), Buitenveldert-West (54%), Weesperzijde (54%), Middenmeer (54%), Nieuwmarkt/Lastage (55%), Hoofddorppleinbuurt (55%), De Weteringschans (56%), Weesperbuurt/Plantage (57%) en Eendracht (57%).

In de buurt Overtoomse Veld (77%) ligt het bereik van deze voorziening duidelijk boven het gemiddelde.

Figuur 2.3.3 Aandeel huishoudens met Scholierenvergoeding onder minimahuishoudens met kinderen in de leeftijd van 4-17 jaar t.o.v. stedelijk gemiddelde (66%), 2010

Noot: buurtcombinaties met minder dan 25 minimahuishoudens met kinderen in de leeftijd van 4-17 jaar zijn buiten beschouwing gelaten

bron: DIA, bewerking O+S

2.4 PC-voorziening 2010

Doel	Bevorderen dat kinderen uit minimagezinnen aansluiting houden in het onderwijs. Door de kinderen computers te geven wil de gemeente bevorderen dat zij aansluiting houden in het onderwijs.
Doelgroep	Amsterdamse kinderen uit minimahuishoudens die overgaan naar het voortgezet onderwijs.
Methode	Kinderen uit de doelgroep krijgen een computer met 3 jaar internetaansluiting. Gezinnen die eerder gebruik hebben gemaakt van een gemeentelijke voorziening en die tot de doelgroep behoren, krijgen automatisch een aanvraagformulier thuisgestuurd. Overige gezinnen kunnen een formulier aanvragen bij de Dienst Werk en Inkomen. De kinderen moeten voor zij de computer krijgen eerst een PC-vaardigheidsbewijs halen. Per gezin wordt een computer verstrekt.
Partners	Dienst Werk en Inkomen, EHvA, ROCvA, Bestuursdienst, Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling, Paradigit Computers, UPC

Sinds 2003 komen kinderen uit minimahuishoudens in aanmerking voor een gratis computer wanneer zij naar de middelbare school gaan. Per gezin is er maximaal één computer beschikbaar. Daarnaast is er een gratis abonnementsperiode tot drie jaar. De kinderen moeten, vóór zij de computer krijgen, eerst een PC-vaardigheidsbewijs halen.

In 2010 zijn er 1.234 computers verstrekt, 17% meer dan in 2009. Sinds 2003 hebben 10.311 minimahuishoudens met kinderen in het voortgezet onderwijs op basis van deze regeling de beschikking over een computer gekregen.

Als het aantal verstrekte computers van de laatste vijf jaar wordt afgezet tegen het aantal huishoudens met kinderen in de leeftijd van 12 tot en met 16 jaar⁶, dan wordt naar schatting 71% van de doelgroep huishoudens met deze regeling bereikt⁷.

Tabel 2.4.1 Toegekende computers PC-regeling, 2003-2010

	abs.
2003	1.345
2004	947
2005	1.777
2006	1.354
2007	1.290
2008	1.307
2009	1.057
2010	1.234
totaal	10.311

bron: DWI

⁶ De doelgroep van de PC-voorziening bestaat uit schoolgaande kinderen tot 18 jaar. Aangezien in het DIA niet staat aangegeven of een kind nog schoolgaand is en veruit het grootste deel gebruik maakt van de regeling bij de overgang naar de middelbare school, is er voor gekozen gebruik te maken van gegevens over vijf jaar en de leeftijdsgroep van 12-16 jarigen.

⁷ Het betreft een benadering, want op basis van de DIA-gegevens kan de uitstroom aan de gebruikerskant niet worden bepaald: het is onbekend welk deel van de huishoudens die in voorgaande jaren een pc hebben ontvangen in het kader van de regeling er ondertussen geen gebruik meer van maken.

2.5 Kwijtscheldingen

Doel	Burgers met een inkomen tot 100% van het wettelijk sociaal minimum en zonder vermogen kwijtschelding verlenen voor enkele belastingen van gemeente en waterschap.
Doelgroep	Alle burgers met een inkomen op bijstandsniveau zonder vermogen.
Methode	Na aanvraag via een formulier neemt Dienst Belastingen Gemeente Amsterdam in principe binnen twee maanden een beslissing. Bepaalde groepen kunnen in volgende jaren automatisch kwijtschelding krijgen.
Partners	Dienst Belastingen, Dienst Werk en Inkomen, Rijksbelastingdienst, Dienst Wonen.

Amsterdammers met een minimuminkomen kunnen voor de 5 volgende belastingen kwijtschelding krijgen:

- Onroerende zaakbelasting voor gebruikers (OZB)
- Roerende ruimtebelasting voor gebruikers (RRB)
- Afvalstoffenheffing (AFV)
- Wet Verontreinigingsheffing Oppervlaktewateren Woningen (WVOW)
- Ingezetenenomslag (INGO) waterschap.

In 2010 hebben 47.221 personen kwijtschelding voor de AFV ontvangen, 609 minder dan in 2009 (47.830).

Tabel 2.5.1 Totaal bedrag kwijtscheldingen per heffing, 2005-2010 (€)

soort kwijtschelding	2005	2006	2007	2008	2009	2010	verschil 2010-2009
afvalstoffenheffing	13.680.631	13.911.313	13.658.615	12.815.532	14.015.752	15.495.919	1.480.167
verontreinigingsheffing	5.521.418	5.808.029	719.026	35.021	91.868	79.839	-12.029
onroerendezaakbelasting	4.952.017	497.062	213.842	121.341	56.696	60.803	4.107
ingezetenenomslag	1.755.474	2.009.751	290.108	58.837	29.455	26.249	-3.206
totaal bedrag	25.909.540	22.226.155	14.881.591	13.030.731	14.193.771	15.662.810	1.469.039

bron: Dienst Belastingen gemeente Amsterdam

Tweederde (66%) van de kwijtscheldingen AFV worden automatisch afgehandeld, wat inhoudt dat het huishouden in kwestie geen actie hoeft te ondernemen, maar dat men al bekend is bij de dienst belastingen. Verder kregen in 2010 nog enkele honderden Amsterdammers kwijtschelding voor een eerder jaar van de OZB, WVO of INGO.

Bereik Kwijtschelding Afvalstoffenheffing op basis van bekende vermogens

Voor het berekenen van het bereik van de Kwijtscheldingsregeling is gebruik gemaakt van minimahuishoudens waarvan het vermogen bekend is (op basis van de (bijzondere) bijstand). Gemiddeld maakt 68% van de doelgroep huishoudens waar het vermogen van bekend is gebruik van de Kwijtscheldingsregeling Afvalstoffenheffing, tegen 73% in 2009 en 77% in 2008 (zie tabel 2.5.2).

Het bereik van de Kwijtscheldingsregeling op basis van minimahuishoudens waarvan het vermogen bekend is, is relatief hoog onder gezinnen en huishoudens van Turkse en Marokkaanse herkomst.

Tabel 2.5.2 Bereik Kwijtschelding Afvalstoffenheffing onder doelgroep huishoudens waarvan het vermogen bekend is naar soort huishouden en herkomstgroep van de oudste persoon in het huishouden, 2008-2010 (procenten)

soort huishouden	2008	2009	2010
alleenstaand	75	69	63
eenoudergezin	82	81	80
twee of meer volwassenen zonder kinderen	76	62	57
twee of meer volwassenen met kinderen	84	80	74
herkomstgroep			
Surinamers	76	68	66
Antillianen	67	62	57
Turken	85	80	78
Marokkanen	84	77	72
overige niet-westerse allochtonen	76	74	73
westerse allochtonen	77	72	64
autochtonen	76	73	64
totaal DIA	77	73	68

bron: DIA, bewerking O+S

Minimahuishoudens waarvan de oudste persoon 65 jaar of ouder is maken relatief veel gebruik van de Kwijtschelding (tabel 2.5.3). Verder valt op dat het bereik onder doelgroep huishoudens met werk als belangrijkste bron van inkomen is afgenomen van 81% in 2009 naar 63% in 2010.

Tabel 2.5.3 Bereik Kwijtschelding Afvalstoffenheffing onder doelgroep huishoudens waarvan het vermogen bekend is naar belangrijkste bron van inkomen van het huishoudens en leeftijdsgroep van de oudste persoon in het huishouden, 2008-2010 (procenten)

belangrijkste bron van inkomen	2008	2009	2010
bijstand	74	72	68
AOW	91	89	84
werk	83	81	63
UWV uitkering	92	93	79
andere bron van inkomen / onbekend	74	75	70
leeftijdsgroep			
oudste persoon 18- 64	75	72	68
oudste persoon 65+	91	89	84
totaal DIA	77	73	68

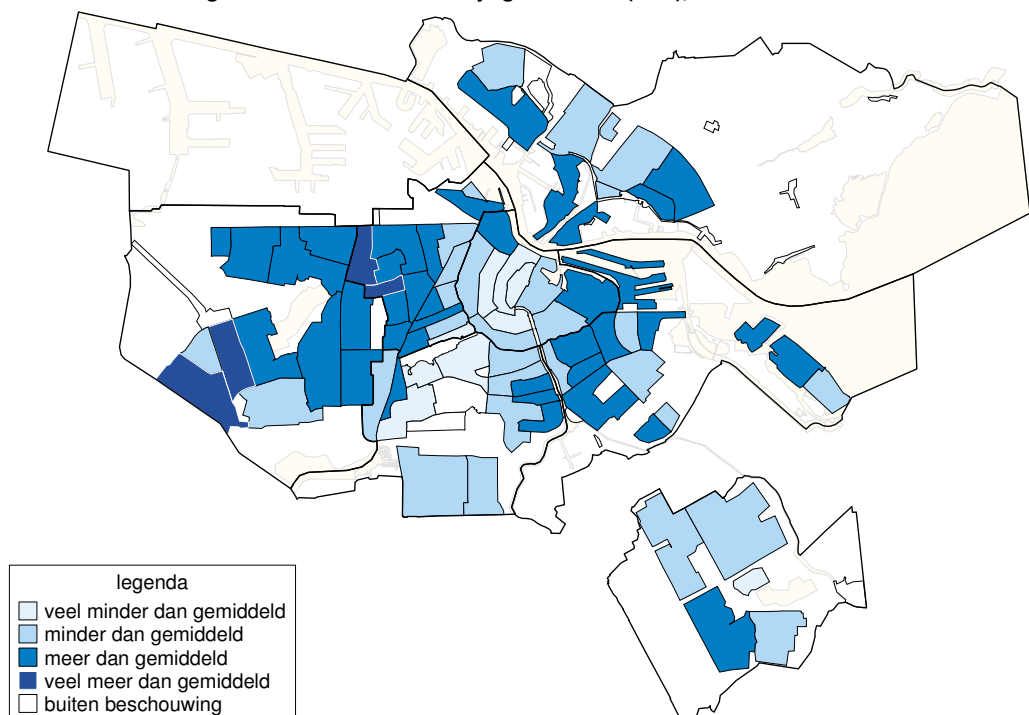
bron: DIA, bewerking O+S

Bereik van de Kwijtscheldingsregeling Afvalstoffenheffing naar buurten

Figuur 2.5.4 geeft het bereik van de Kwijtscheldingsregeling weer. Het bereik is veel minder dan gemiddeld in de volgende buurten: Stadionbuurt (25%), Grachtengordel-Zuid (38%), Nellestein (39%), Grachtengordel-West (42%), Burgwallen-Nieuwe Zijde (42%), Museumkwartier (45%), Vondelbuurt (46%), Burgwallen-Oude Zijde (50%) en in Willemspark (55%).

In de buurten De Kolenkit (81%), Osdorp-Midden (80%), Middelveldsche Akerpolder/Sloten (79%) en in de Van Galenbuurt (79%) ligt het bereik van deze voorziening duidelijk boven het gemiddelde.

Figuur 2.5.4 Bereik Kwijtscheldingsregeling onder doelgroep minimahuishoudens waarvan het vermogen bekend is t.o.v. stedelijk gemiddelde (68%), 2010

Noot: buurtcombinaties met minder dan 25 minimahuishoudens waarvan het vermogen bekend is zijn buiten beschouwing gelaten

bron: DIA, bewerking O+S

2.6 Bijzondere bijstand

Doel	Burgers met een laag inkomen tegemoet komen als zij door bijzondere omstandigheden noodzakelijke extra kosten moeten maken.
Doelgroep	Alle burgers met een laag inkomen en hoge noodzakelijke kosten.
Methode	Na aanvraag voor een of meerdere (soorten) kosten bij de Werkpleinen neemt de Dienst Werk en Inkomen binnen acht weken een beslissing. De aanvraag dient bij bedragen boven de € 100 vóór de uitgave te worden gedaan.
Partners	Dienst Werk en Inkomen, GGD (voor medische advisering).

Daling aantal minima dat beroep doet op de Individuele bijzondere bijstand

Over de gemeentelijke regeling chronisch zieken en gehandicapten wordt vanaf 2010 apart gerapporteerd. Voorheen viel deze regeling onder de bijzondere bijstand. In onderstaande tabel is deze regeling dus voor alle genoemde jaren buiten beschouwing wordt gelaten. 2010 laat een daling zien van het aantal minimahuishoudens dat gebruik maakt van de Individuele bijzondere bijstand. In 2009 maakten 5.349 minimahuishoudens (8%) gebruik van de regeling, in 2010 is dit aantal gedaald naar 4.399 (6%).

Tabel 2.6.1 Uitkeringen Bijzondere bijstand, 2006-2010

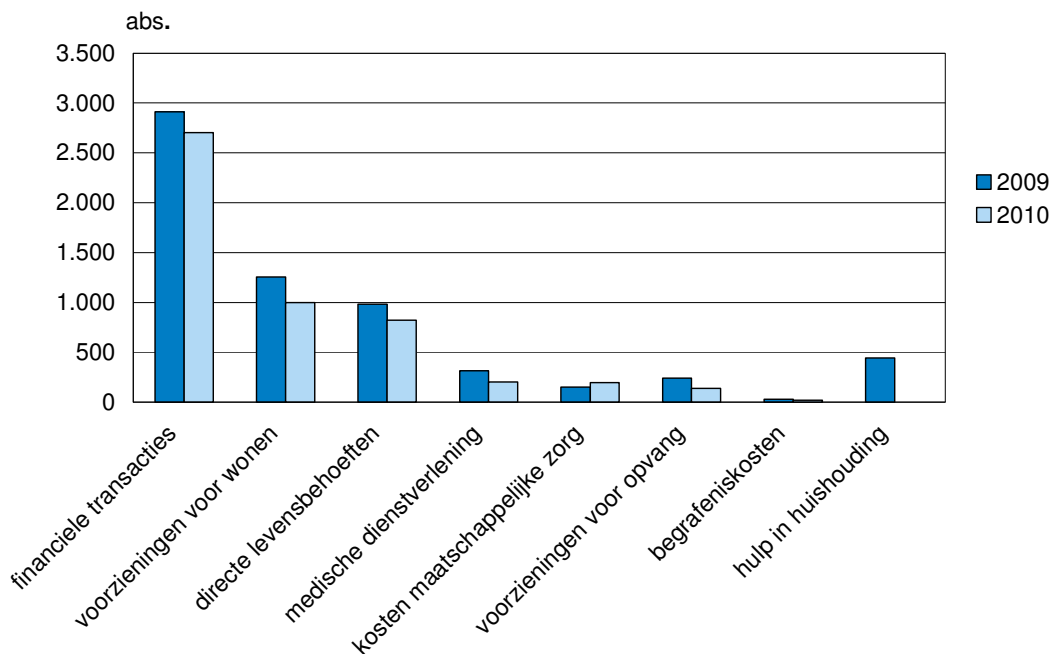
	minimahuishoudens (abs.)	aandeel minima-huishoudens (%)
2006*	5.529	8
2007*	5.153	7
2008*	4.879	7
2009*	5.349	8
2010	4.399	6

*exclusief regeling chronisch zieken en gehandicapten

bron: DIA, bewerking O+S

De Bijzondere Bijstand wordt voor verschillende bestedingsdoelen uitgekeerd, die in onderstaande figuur volgens de CBS categorisering zijn ingedeeld. Alleen het aantal verstrekkingen 'kosten maatschappelijke zorg' is licht gestegen in 2010, verder is het aantal verstrekkingen voor alle soorten Bijzondere Bijstand gedaald.

Figuur 2.6.2 Aantal minimahuishoudens dat bijzondere bijstand heeft ontvangen naar soort bijzondere bijstand, 2009, 2010

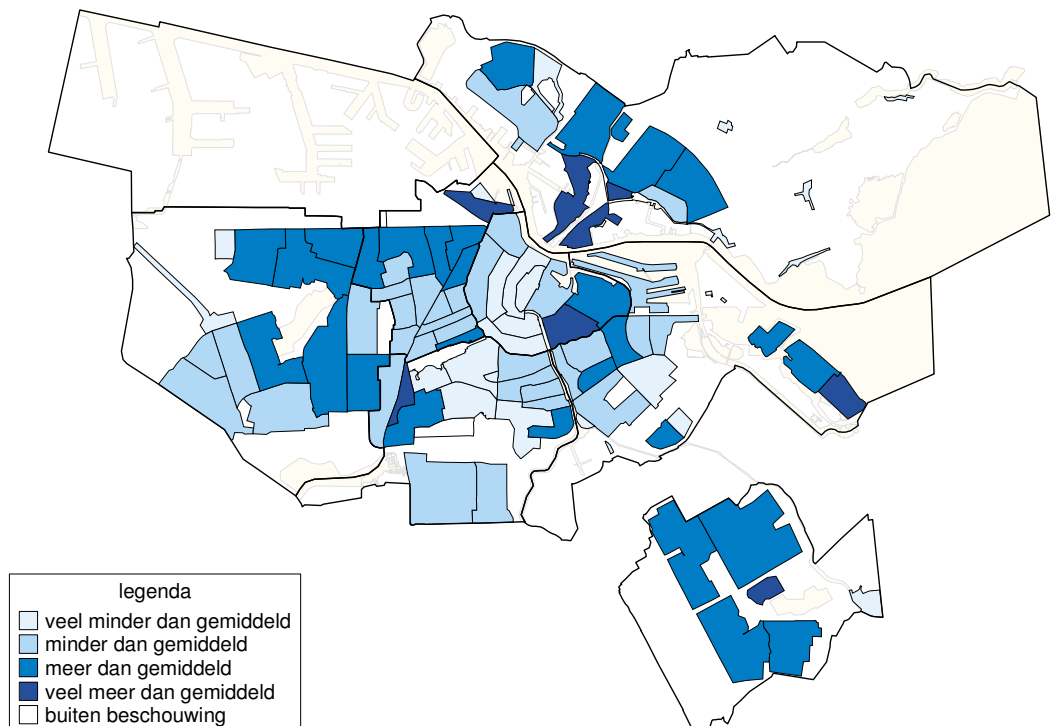
bron: DIA, bewerking O+S

Aandeel minimahuishoudens met Bijzondere bijstand naar buurten

Het aandeel minimahuishoudens dat gebruik maakt van de Bijzondere bijstand is veel minder dan gemiddeld in de buurten Duivelseiland (0%), Waterland (0%), Driemond (0%), Houthavens (1%), Grachtengordel-West (1%), Apollobuurt (1%), De Omval (1%), Burgwallen-Nieuwe Zijde (2%), Museumkwartier (2%), Burgwallen-Oude Zijde (2%), Middenmeer (3%), De Weteringschans (3%), Lutkemeer/Ookmeer (3%), Willemspark (3%), Grachtengordel-Zuid (3%), Il-Eiland e.o. (3%), Scheldebuurt (3%), Eendracht (3%) en Kadoelen (4%) zie figuur 2.6.5.

In de buurten Nellestein (11%), IJburg Zuid (11%), Tuindorp Buiksloot (11%), Schinkelbuurt (9%), Spaarndammer- en Zeeheldenbuurt (9%), Weesperbuurt/Plantage (9%), Volewijck (9%) en IJplein/Vogelbuurt (9%) ligt het aandeel minimahuishoudens dat deze voorziening gebruikt duidelijk boven het gemiddelde.

Figuur 2.6.3 Aandeel minimahuishoudens met Bijzondere Bijstand t.o.v. stedelijk gemiddelde (9%), 2010

Noot: buurtcombinaties met minder dan 25 minimahuishoudens zijn buiten beschouwing gelaten

bron: DIA, bewerking O+S

2.7 Aanvullende tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten

Doel	De aanvullende tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten is bedoeld als aanvulling op de landelijke regeling Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten
Doelgroep	Chronisch zieken en gehandicapten met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum.
Methode	Na aanvraag voor een of meerdere (soorten) kosten bij de Marktpleinen neemt de Dienst Werk en Inkomen binnen acht weken een beslissing. De aanvraag dient bij bedragen boven de € 100 vóór de uitgave te worden gedaan.
Partners	Dienst Werk en Inkomen, GGD (voor medische advisering).

Het aantal minimahuishoudens dat een uitkering ontving in het kader van de regeling chronisch zieken en gehandicapten is toegenomen van 3.930 (5%) in 2007 tot 5.492 (8%) in 2010.

Tabel 2.7.1 Uitkeringen regeling chronisch zieken en gehandicapten, 2006-2010

	minimahuishoudens (abs.)	aandeel minima-huishoudens (%)
2006*	3.108	4
2007*	3.930	5
2008*	4.693	7
2009*	5.021	7
2010	5.492	8

*als onderdeel van de Bijzondere bijstand inclusief hulp in de huishouding bron: DIA, bewerking O+S

Minimahuishoudens met AOW als belangrijkste bron van inkomen (16%) en 65-plussers (16%) maken relatief vaak gebruik van deze regeling.

Tabel 2.7.2 Aandeel minimahuishoudens met aanvullende tegemoetkoming naar soort huishouden, herkomstgroep en leeftijdsgroep, 2010 (procenten)

soort huishouden	2008	2009	2010
alleenstaand	8	8	9
eenoudergezin	4	5	6
twee of meer volwassenen zonder kinderen	9	9	9
twee of meer volwassenen met kinderen	4	5	5
herkomstgroep			
Surinamers	12	12	12
Antillianen	9	9	10
Turken	4	5	6
Marokkanen	5	6	7
overige niet-westerse allochtonen	5	6	6
westerse allochtonen	6	6	6
autochtonen	7	7	7
leeftijdsgroep			
18 tot 65 jaar	5	5	6
65 jaar en ouder	14	15	16
totaal DIA	7	7	8

bron: DIA, bewerking O+S

2.8 Stadspas

Doel	Gebruik stimuleren van culturele, sportieve en recreatieve voorzieningen.
Doelgroep	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 65-plussers (zonder inkomensbeperking) ▪ bijstandsgerechtigden en overige minima met een inkomen tot 110% WSM ▪ mensen met een uitkering van UWV met een toeslag uit de Toeslagenwet ▪ mensen met een Wajong-uitkering ▪ deelnemers aan een inburgeringtraject <p>Behalve voor de 65-plussers, inburgeraars en mensen met een Wajong-uitkering geldt: ook partner en kinderen van 3 t/m 11 jaar krijgen een Stadspas. Alle Amsterdamse kinderen van 12 t/m 18 jaar ontvangen een XXXS-kaart. Voor de kinderen uit een van de genoemde doelgroepen is de XXXS-kaart voorzien van het Stadspaslogo.</p>
Methode	De Stadspas moet eenmalig worden aangevraagd bij Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling. In de volgende jaren krijgt men automatisch een Stadspas toegestuurd. Pashouders krijgen korting bij circa 275 instellingen en bedrijven. Zij ontvangen cheques voor extra aanbiedingen waarmee op Amsterdam.nl, AT5 teletekstpagina en de website www.stadspas.nl wordt geadverteerd. Er zijn extra acties voor kinderen in vakantieperiodes.
Partners	Stadspas, circa 275 bedrijven en instellingen, Dienst Werk en Inkomen, Dienst Belastingen Gemeente Amsterdam, Dienst persoonsgegevens, andere gemeentelijke diensten, gemeenten Diemen, Oostzaan en Landsmeer.

Aantal minimahuishoudens met een stadspas

Binnen 42.689 minimahuishoudens (60%) had minimaal een persoon in 2010 een Stadspas. Dit aantal is nagenoeg gelijk aan het aantal in 2009. Uitgezonderd 2008 hebben al jaren ongeveer zes van de tien minimahuishoudens een stadspas.

Tabel 2.8.1 Stadspas, 2005-2010

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
minimahuishoudens (abs.)	45.900	45.107	45.359	46.104	42.711	42.689
aandeel minimahuishoudens (%)	60	60	60	65	61	60

bron: DIA, bewerking O+S

Relatief veel huishoudens met kinderen hebben een Stadspas, vooral eenoudergezinnen (70%). Het bezit van de Stadspas verschilt iets tussen de verschillende herkomstgroepen. De helft van de Antillianen in minimahuishoudens (51%) heeft een Stadspas, waarmee het bereik onder deze groep het laagste ligt. Turkse en Marokkaanse minimahuishoudens zijn relatief vaak in het bezit van een Stadspas (64%). Minimahuishoudens met werk als bron van inkomen maken weinig gebruik van de Stadspas (37%). Minimahuishoudens waarvan de oudste persoon ouder is dan 65 jaar zijn daarentegen vaak in het bezit van een Stadspas (83%).

Tabel 2.8.2 Aandeel minimahuishoudens met Stadspas naar soort huishouden en herkomstgroep, 2008-2010 (procenten)

soort huishouden	2008	2009	2010
alleenstaand	63	58	56
eenoudergezin	74	68	70
twee of meer volwassenen zonder kinderen	60	57	54
twee of meer volwassenen met kinderen	67	64	66
herkomstgroep			
Surinamers	63	57	57
Antillianen	58	54	51
Turken	65	64	64
Marokkanen	68	63	64
overige niet-westerse allochtonen	64	62	62
westerse allochtonen	65	60	58
autochtonen	67	61	59
totaal DIA	65	61	60

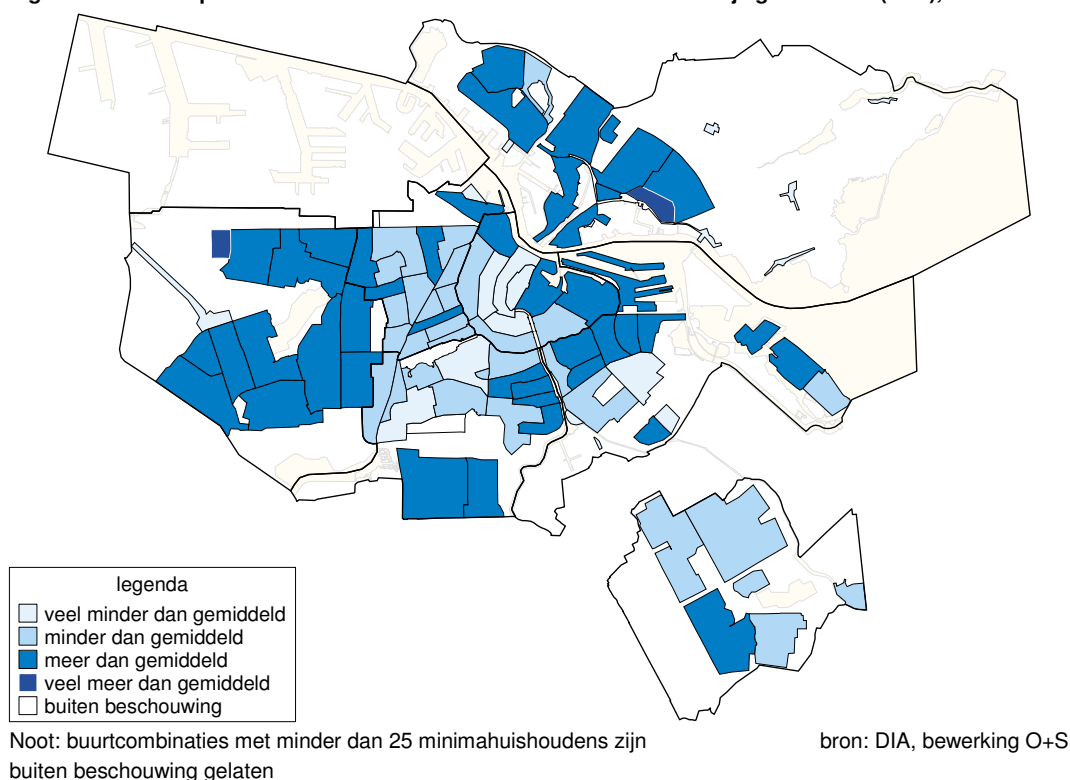
bron: DIA, bewerking O+S

Bezit Stadspas onder minimahuishoudens naar buurten

In figuur 2.8.3 is te zien dat de minimahuishoudens in de buurten IJ-Eiland e.o. (8%), De Omval (11%), Houthavens (13%), Buiksloterham (16%), Burgwallen-Nieuwe Zijde (36%), Grachtengordel-West (38%), Lutkemeer/Ookmeer (38%), Burgwallen-Oude Zijde (38%), Museumkwartier (41%), Waterland (42%), Stadionbuurt (44%), Grachtengordel-Zuid (46%) en Middenmeer (47%) relatief minder vaak in het bezit zijn van een Stadspas.

In de buurten Eendracht (75%) en Tuindorp Nieuwendam (74%) zijn relatief veel minimahuishoudens in het bezit van een Stadspas.

Figuur 2.8.3 Stadspasbezitters onder minimahuishoudens t.o.v. stedelijk gemiddelde (60%), 2010

2.9 Minimahuishoudens met schulden

Doel	Vier doelen: problematische schulden saneren, huisuitzetting en energieafsluiting voorkomen, ervoor zorgen dat schuldenaren beter kunnen omgaan met hun inkomen (budgetbegeleiding en inkomstenbeheer) en preventiemaatregelen om schulden te voorkomen.
Doelgroep	Amsterdammers met problematische schulden.
Methode	Mensen met schulden kunnen voor advies, schuldsanering, crisisinterventie en budgetbegeleiding terecht bij veertien bureaus voor schuldhulpverlening (SHV). DWI heeft nog twee bureaus gecontracteerd voor bijzondere doelgroepen (zelfstandigen, gedetineerden, verslaafden en daklozen). Doelstelling is dat elke aanvraag binnen twee weken een eerste informatie- en adviesgesprek heeft, binnen vier weken een intakegesprek en dat het schuldhulpverleningstraject in gemiddeld zes maanden wordt afgerond. In geval van een dreigende energieafsluiting of huisuitzetting kunnen de schuldhulpbureaus binnen 24 uur een crisisinterventie uitvoeren.
Partners	Onder meer: instellingen voor maatschappelijke dienstverlening, Sociaal Raadslieden, Gemeentelijke Kredietbank Amsterdam (GKA), Stichting Exodus, de arrondissementsrechtbank en Dienst Werk en Inkomen (DWI).

In deze paragraaf wordt gekeken naar minimahuishoudens met een negatief vermogen en minimahuishoudens die via één of meerdere van onderstaande wegen schuldhulpverlening krijgen:

Verschillende categorieën in de schuldhulpverlening

- Minimahuishoudens in een traject van schuldsanering bij de Gemeentelijke kredietbank Amsterdam (GKA)
- Minimahuishoudens die schuldhulpverlening ontvangen via bureaus voor schuldhulpverlening volgens de Schuldhulpverlening-monitor Amsterdam
- Minimahuishoudens die schuldhulpverlening krijgen via de Raad voor de rechtsbijstand, middels de Wet schuldsanering natuurlijke personen (WSNP)

Drie van de tien minimahuishoudens heeft schulden.

In totaal zijn er 14.373 huishoudens die gebruik maken van schuldhulpverlening via bovengenoemde instanties. Hieronder zijn 7.994 minimahuishoudens. Van alle huishoudens met schuldhulpverlening is zodoende 56% een minimahuishouden, en van alle minimahuishoudens doet 11% een beroep op schuldhulpverlening. Van deze 7.994 minimahuishoudens vallen 6.448 huishoudens onder één van de drie bovenstaande genoemde categorieën van schuldhulpverlening, 1.381 huishoudens doen aanspraak op twee typen en 165 minimahuishoudens op alle drie.

Naast de minimahuishoudens die gebruik maken van schuldhulpverlening zijn er 12.810 minimahuishoudens die een negatief vermogen hebben, maar geen schuldhulpverleningstraject volgen. Dit betreft 18% van alle minimahuishoudens. In totaal hebben hiermee volgens de registratie 20.804 minimahuishoudens (29%) schulden.

Tabel 2.9.1 Gebruik schuldhulpverlening door minimahuishoudens en minimahuishoudens met negatief vermogen zonder schuldhulpverlening, 2010

	minimahuishoudens (abs.)	minimahuishoudens (%)
GKA Amsterdam	1.470	2
bureaus voor schuldhulpverlening	6.979	10
Raad voor de Rechtsbijstand - WSNP zitting	1.256	2
totaal een of meer vormen van schuldhulpverlening	7.994	11
geen schuldhulpverlening, wel negatief vermogen	12.810	18
totaal schuld(hulpverlening)	20.804	29

bron: DIA, bewerking O+S

2.10 Ziektekostenverzekering voor minima

Doel	Alle minima een breed pakket voor de ziektekostenverzekering bieden tegen een redelijk tarief.
Doelgroep	Alle Amsterdamse minima.
Methode	Direct Mail naar alle klanten van de Dienst Werk en Inkomen.
Partners	AGIS Zorgverzekeringen, Dienst Werk en Inkomen.

De gemeente Amsterdam heeft in 2007 met zorgverzekeraar AGIS afspraken gemaakt over twee collectieve ziektekostenverzekeringen, de AV Amsterdam en de AV Plus Amsterdam. Alle Amsterdammers met een minimuminkomen tot 130% van het sociaal minimum kunnen deze verzekeringen afsluiten bij AGIS. Voor beide collectieve verzekeringen geldt dat de dekking uitgebreider is dan bij een basisverzekering van AGIS. Sinds 2008 is het verplicht eigen risico meeverzekerd. Voor verzekerden met een bijstandsuitkering wordt de premie automatisch ingehouden op de uitkering. Bij de overige minima wordt de premie geïnd via automatische incasso.

Daling aantal polishouders

In 2010 zijn er 63.412 polishouders, een afname van 650 (1%) in vergelijking met 2009. Voor kinderen tot 18 jaar hoeft geen premie te worden betaald. Er zijn in totaal ongeveer 25.700 kinderen meeverzekerd.

Tabel 2.10.1 Polishouders collectieve ziektekostenverzekering, 2004-2010

	abs.
2004	54.162
2005	57.139
2006	60.334
2007	62.891
2008	63.212
2009	64.062
2010	63.412

bron: DWI

In totaal 40.630 minimahuishoudens (57%) hebben een collectieve ziektekostenverzekering bij AGIS. In 2008 en 2007 had nog 61% van de minimahuishoudens een dergelijke ziektekostenverzekering, in 2009 was dit 59%.

Tabel 2.10.2 Aandeel minimahuishoudens met collectieve ziektekostenverzekering naar soort huishouden en herkomstgroep van de oudste persoon in het huishouden, 2008-2010 (procenten)

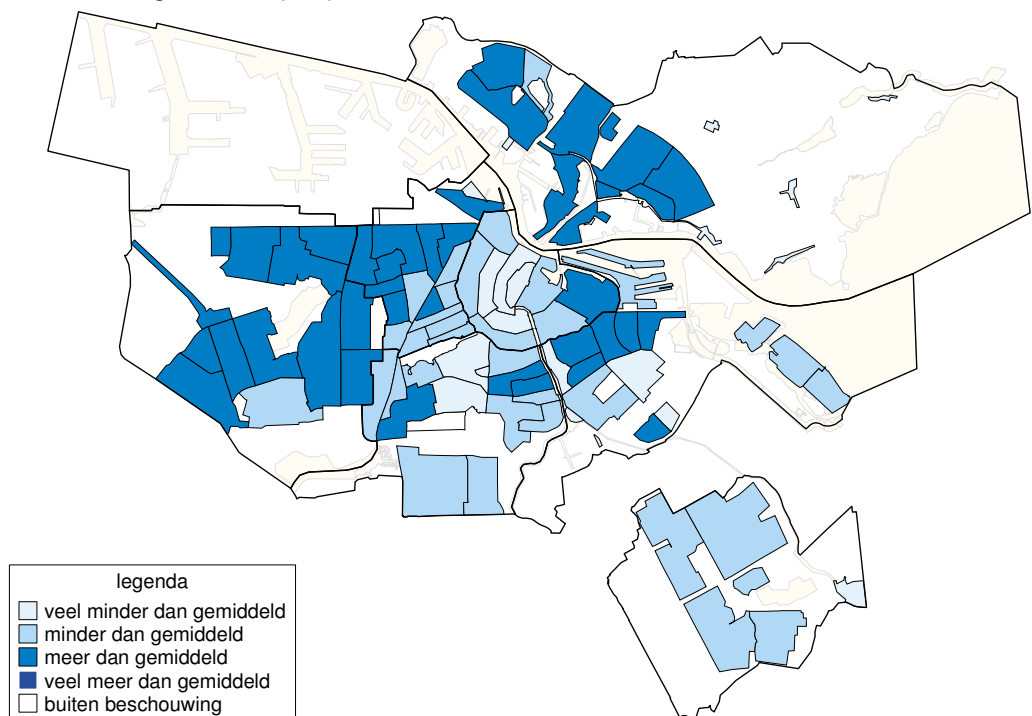
soort huishouden	2008	2009	2010
alleenstaand	60	58	55
eenoudergezin	67	66	67
twee of meer volwassenen zonder kinderen	54	54	43
twee of meer volwassenen met kinderen	61	60	59
herkomstgroep			
Surinamers	66	63	51
Antillianen	64	58	49
Turken	68	68	67
Marokkanen	68	68	66
overige niet-westerse allochtonen	65	65	65
westerse allochtonen	57	55	51
autochtonen	54	52	53
totaal DIA	61	59	57

bron: DIA, bewerking O+S

Aandeel minimahuishoudens met collectieve ziektekostenverzekering naar buurten

In de buurten, De Omval (1%), IJ-Eiland e.o. (8%), Houthavens (9%), Buiksloterham (17%), Apollobuurt (22%), Grachtengordel-West (23%), Grachtengordel-Zuid (32%), Burgwallen-Nieuwe Zijde (34%), Driemond (34%). Burgwallen-Oude Zijde (36%), Middenmeer (37%), Duivelseiland (37%), Museumkwartier (37%), Waterland (38%) en Weesperzijde (43%) ligt het aandeel minimahuishoudens met een aanvullende ziektekostenverzekering veel lager dan gemiddeld (figuur 2.10.3). Er zijn geen buurten waar veel meer minimahuishoudens dan gemiddeld van deze voorziening gebruik maken.

Figuur 2.10.3 Aandeel minimahuishoudens met collectieve ziektekostenverzekering t.o.v. stedelijk gemiddelde (57%), 2010

Noot: buurtcombinaties met minder dan 25 minimahuishoudens zijn buiten beschouwing gelaten

bron: DIA, bewerking O+S

2.11 Fonds Bijzondere Noden

Doel	Materiële hulp bieden bij urgente nood.
Doelgroep	Amsterdammers die in financiële problemen verkeren en daarvoor geen beroep kunnen doen op voorzieningen als de bijzondere bijstand of andere wettelijke regelingen.
Methode	Aanvragen verlopen via erkende hulpverleningsinstanties.
Partners	Stichting Samenwerking voor Bijzondere Noden Amsterdam (SSBNA), geldgevende fondsen, geldvragende organisaties, gemeente, Dienst Werk en Inkomen, Gemeentelijke Kredietbank Amsterdam.

Lager aantal cliënten, hoger uitgekeerd bedrag

Het Fonds Bijzondere Noden helpt Amsterdammers op het moment dat zij geen beroep meer kunnen doen op de Dienst Werk en Inkomen, de Kredietbank of andere wettelijke regelingen. De Stichting Samenwerking voor Bijzondere Noden Amsterdam (SSBNA) wordt onder andere mogelijk gemaakt door bijdragen van particuliere fondsen. Daarnaast verstrekt de gemeente Amsterdam sinds 1998 subsidie aan de SSBNA in het kader van het armoedebeleid. In 2010 zijn in totaal 1.033 cliënten geholpen. In 2009 werden 816 cliënten geholpen, in 2008 waren dit er 719.

In totaal werd er aan de 1.033 cliënten € 421.278 uitgekeerd, wat neerkomt op een gemiddelde uitkering van € 408 per cliënt. In 2009 werd in totaal € 440.033 uitgekeerd, dat is gemiddeld € 539 per cliënt. Ondanks de toename in het aantal cliënten, is het totaal uitgekeerde bedrag gedaald. Dit is toe te schrijven aan het gemiddelde bedrag dat per cliënt werd uitgekeerd. Dit bedrag daalde € 131 ten opzichte van 2009 en ligt € 231 lager dan in 2008.

Tabel 2.11.1 Uitkeringen door het Fonds Bijzondere Noden, 2005-2010

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
cliënten	965	852	867	719	816	1.033
totaal uitgekeerd bedrag (€)	470.267	485.195	415.323	459.692	440.033	421.278
gemiddelde uitkering (€)	487	569	479	639	539	408
bijdrage gemeente (€)	110.475	127.000	129.000	131.000	135.000	137.000

bron: SSBNA

Achtergrondkenmerken

Tabel 2.11.2 geeft een overzicht van de achtergrondkenmerken van de cliënten van het Fonds Bijzondere Noden.

- Meer dan de helft van de uitkeringen gaat naar alleenstaanden (54%).
- In 2010 was 92% van de cliënten alleenstaand, al dan niet met kinderen.
- Het aandeel alleenstaande ouders stijgt van 29% naar 38%.
- Van de cliënten ontvangt 95% een uitkering. Dit is een hoger percentage dan in voorgaande jaren.

Tabel 2.11.2 Achtergrondkenmerken cliënten Fonds Bijzondere Noden, 2005-2010 (procenten)

leeftijd	2005	2006	2007	2008	2009	2010
t/m 22 jaar	5	8	10	9	8	6
23-64 jaar	78	83	80	80	84	93
65 jaar en ouder	17	9	10	11	8	1
soort huishouden						
alleenstaand	54	53	49	55	59	54
alleenstaande ouder	39	40	40	35	29	38
stel met kinderen	3	4	9	8	9	7
stel zonder kinderen	4	3	2	2	3	1
inkomen						
werk	17	14	13	15	13	4
uitkering	83	86	87	85	87	96
hoogte inkomen						
minimumuitkering	78	84	84	83	80	95
uitkering bovenminima	8	4	5	4	5	1
minimumloon	5	3	4	7	6	2
loon bovenminima	9	9	7	6	9	2

bron: SSBNA, bewerking O+S

2.12 Rentesubsidie

Met de rentesubsidie worden bij kleine kredieten voor minima de kosten van administratie en risicodekking afgekocht, waardoor voor de klant alleen de zuivere rente te betalen overblijft.

De Gemeentelijke Kredietbank is december 2007 over gegaan naar de DWI. Eind 2010 waren er 2.969 klanten met een lening met rentesubsidie bij de afdeling van DWI, waarin de leenactiviteiten van de GKA zijn ondergebracht. Het bedrag dat de gemeente via DWI aan rentesubsidie besteedde was in 2010 € 214.294. Dit is minder dan in 2009 (€ 236.721).

2.13 Jeugdsportfonds

Het Jeugdsportfonds is een particulier fonds, dat op indicatie van professionele hulpverleners of begeleiders bijdragen geeft om kinderen deel te laten nemen aan sport. In 2010 heeft het Jeugdsportfonds Amsterdam het 2.924 kinderen mogelijk gemaakt om bij een club te sporten. Amsterdam steunt dit fonds vanuit het budget voor armoedebestrijding met € 260.000.

2.14 Samenvatting bereik van voorzieningen

In dit hoofdstuk is in elke paragraaf een voorziening besproken. In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van het bereik van de verschillende voorzieningen uit het DIA, zoals ook in de aparte paragrafen per voorziening is terug te vinden. In totaal gaat het om acht voorzieningen (zie tabel 2.14.1).

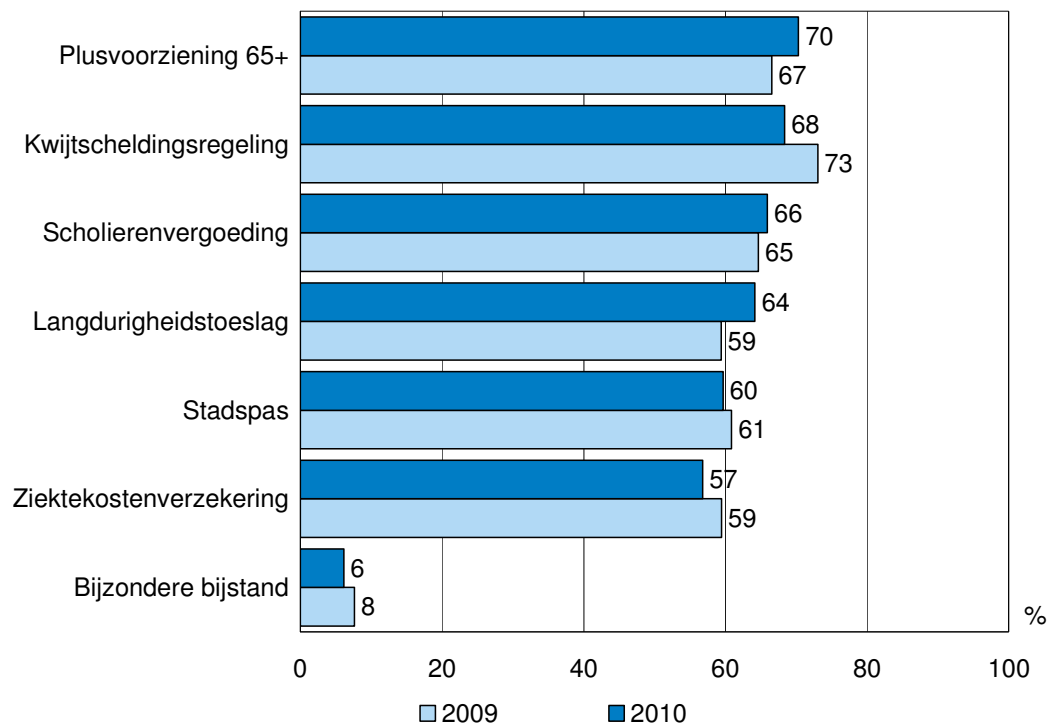
Tabel 2.14.1 Gehanteerde doelgroep per voorziening

voorziening	doelgroep DIA
Langdurigheidstoeslag	minimahuishoudens 3+ jaar, oudste persoon jonger dan 65
Plusvoorziening 65+	minimahuishoudens 3+ jaar, oudste persoon ouder dan 65
Scholierenvergoeding	minimahuishoudens met kinderen van 4-17 jaar
PC-voorziening	minimahuishoudens met kinderen van 12-16 jaar ⁸
Kwijtscheldingsregeling	doelgroep o.b.v. minimahuishoudens met bekend vermogen
Bijzondere bijstand	alle minimahuishoudens
Stadspas	alle minimahuishoudens
Ziektekostenverzekering	alle minimahuishoudens

Van zeven van deze acht voorzieningen zijn voldoende gegevens bekend om het bereik onder de respectievelijke doelgroepen te berekenen (zie figuur 2.14.2). De plusvoorziening 65+ heeft het grootste bereik (70%). Het geschatte bereik van de PC-voorziening regeling (niet opgenomen in het figuur) op basis van het aantal uitgegeven PC's van de afgelopen vijf jaar is 71% van de minimahuishoudens met kinderen van 12-16 jaar.

⁸ De doelgroep van de PC-voorziening bestaat uit schoolgaande kinderen tot 18 jaar. Aangezien in het DIA niet staat aangegeven of een kind nog schoolgaand is en veruit het grootste deel gebruik maakt van de regeling bij de overgang naar de middelbare school, is er voor gekozen gebruik te maken van gegevens over vijf jaar en de leeftijdsgroep van 12-16 jarigen.

Figuur 2.14.2 Bereik van de verschillende voorzieningen onder de respectievelijke doelgroepen, 2009, 2010

bron: DIA, bewerking O+S

Colofon

Dit is het veertiende nummer van de Amsterdamse Armoedemonitor.
De Amsterdamse Armoedemonitor is een uitgave van de Dienst Werk en Inkomen.
De monitor schetst eens per jaar de ontwikkelingen van de huishoudens met een laag inkomen en de stand van de armoedebestrijding in Amsterdam.

Eindverantwoordelijkheid

Team Strategisch Beleid, Dienst Werk en Inkomen.

Bijdragen

Dienst Gemeente Belastingen
Dienst Werk en Inkomen
Dienst Wonen, Zorg en Samenleven
Dienst Persoons- en Geo-informatie
Jeugdportfonds
Pantar Amsterdam
Stadspas
Stichting Samenwerking Bijzondere Noden Amsterdam

Bestandskoppelingen

Dienst Persoons- en Geo-informatie
KWIZ, Groningen

Onderzoek en analyse

M. Heijnen, N. Nottelman, J. Slot, C. Wenneker
Dienst Onderzoek en Statistiek

Coördinatie en eindredactie

Dienst Werk en Inkomen

Vormgeving omslag

SDA Print + Media

Redactieadres

Dienst Werk en Inkomen
Weesperstraat 113
1018 VN Amsterdam
020 346 3636
www.amsterdam.nl/werk-inkomen
antwoord@amsterdam.nl

Jaargang 13, nummer 14

Dienst Werk en Inkomen

Weesperstraat 113
1018 VN Amsterdam

Telefoon 020 346 3636

www.amsterdam.nl/werk-inkomen
antwoord@amsterdam.nl